

**Enpresen Administrazio eta Zuzendaritzako Gradua
Euskal Herriko Unibertsitatea (EHU/UPV)
Ekonomia eta Enpresa Fakultatea**

GRADU AMAIERAKO LANA

Banka etikoaren azterketa, Fiare kasua

Egilea: Imanol Larrañaga Galán

Zuzendaria: Ana Beraza Garmendia

Zuzendarikideak: Jesús Ochoa eta Javier Iñiguez del Val

Donostian, 2019ko urriaren 8a

Aurkibidea

1	SARRERA	iii
1.1	Sarrera	iii
1.2	Helburua	iii
1.3	Metodologia	iv
1.4	Lanaren egitura	v
2	BANKA ETIKOA ETA BANKA TRADIZIONALA	1
2.1	Erantzukizun sozial korporatiboa	1
2.2	Erantzukizun sozial korporatibo estrategia motak	4
2.3	Erantzukizun sozial korporatiboa banka klasikoan	7
2.3.1	Erantzukizun sozial korporatiboa banka etikoan	9
2.4	Banka etiko eta tradizionalaren arteko desberdintasunak	12
3	GAUR EGUNGO BANKA ETIKOAREN EGOERA	23
3.1	Banka etikoaren sorkuntza	23
3.2	Hedapena europara	24
3.3	Espanian dauden banku etikoak	24
3.3.1	Triodos Bank:	24
3.3.2	Banka fiare	26
3.3.3	Oikocredit:	27
3.3.4	Coop57	28
4	FIARE KASUA	31
4.1	Antolaketa eta proiektuen baloraketa	31
4.1.1	Antolaketa	31
4.1.2	Proiektuaren balorazioa	31
4.2	Elkarrizketak	36
4.3	Fiare zenbakiak, analisi finantzarioa	41
4.3.1	Ratioen azterketa:	50
5	ONDORIOAK	53
6	BIBLIOGRAFÍA	55
7	ERANSKINAK	57
7.1	Peru Sasiari eginiko elkarrizketa	57
7.2	Ugo Biggeriren elkarrizketa	67

TAULAK

Taula 1 Elkarrizketen fitxa teknikoa.....	iv
Taula 2 Bi banken arteko ezberdintasunak	15
Taula 3 Maileguak aktibo totalen %-tan	16
Taula 4 ROA	16
Taula 5 ROE	17
Taula 6 Fiare España jasotako diru kantitatea	41
Taula 7 Fiare Espainian egindako operazioak	42
Taula 8 Fiarek sortutako diru partidak.....	43
Taula 9 Sortutako diruaren banaketa	44
Taula 10 Irabazi eta gastuen kontua	47
Taula 11 ROE	51

IRUDIAK

Irudia 1 Urteko errendimendu balorazioa	1
Irudia 2 Ekintza soziala denboran	2
Irudia 3 Banka tradizionalak utzitako dirua sozietatean	8
Irudia 4 Banka tradizionalak proportzionalki utzitako dirua soizetatean	9
Irudia 5 Banku klasikoen eta etikoen ikuspegiak.....	14
Irudia 6 Gordetako balio ekonomikoaren banaketa.....	46
Irudia 7 Zerga aurreko eta ondorengo emaitzak	49
Irudia 8 Faire errentagarritasun indizea	51

1 SARRERA

1.1 Sarrera

2019. urtean gaude, 11 urte pasa dira 2008. urteko krisia hasi zenetik, oraindik ez dugu ahaztu bizi izan genuen kolpe latz hura. Europa, Espainia eta nola ez Euskal Herri mailan aldaketa gogorak eman ziren. Aldaketa horiek negatiboak bakarrik ez ziren izan, gizarte kritiko bat izatera pasatu ginen, errealitatea baloratzerara. Hortik abiatuz, erakundeek zuten erantzukizun sozialaren balioa handitu egin zen.

Ekonomian, banka etikoak geroz eta famatuagoak dira, baina banka tradizionalekin konparatuz gero, nahikoak al dira? Zein dira bere desberdintasunak? Zertan inbertitzen dute bere dirua, edo zer nolako inpaktu soziala dute? Lan honekin galdera hauei erantzuna emango diegu, alde teoriko eta analitiko batetik konparatuz. Geroago Fiare Banca Ética aztertuko dugu bereziki, nola sortu zen, zein den bere egoera eta zer espero dezakegun enpresa honengandik.

Gure sistema ekonomiko nagusia mozkin handiago batzuk edukitzean oinarrituta dagoenez, ingurugiroa eta gai sozialak 2. maila batean utzi ohi dira. Banku etiko bezalako enpresek beraien lehentasunak berrantolatzen dituzte, horrela, ekonomia hutsa alde batean utzi, eta bestelako gaiak barneratzeko aukera dute.

Finantzen mundua sumatu ezin daiteken eta aldaketaz beterik dagoen inguru oso azkar bat da. Gainera, kanpo aldaketak eragin handia izaten dute bertan. Honi sozietateak bizitzen ari den aldaketak barneratzen badizkiogu, banku etikoek etorkizun batean izan dezaketen garrantzia aztertzea derrigorrezkoa iruditzen zait.

1.2 Helburua

Lan honen oinarritzko helburua banka etikoen funtzionamendua ulertzea da. Horretarako, banka klasikoekin konparazioak egingo ditugu, benetan bi banku mota ezberdin hauen diferentziak argi ikusi daitezten. Horrez gain, banka etikoen inguruan aritzen diren kontzeptuak ere definituko ditugu. Azkenik, banku etiko baten zentratuko gara, kasu honetan Fiare banku etikoa. Hauek izango lirateke helburuak:

- Banka etikoa definitzea eta dituen bereizgarritasunak ulertzea.
- Erantzukizun sozial korporatiboa definitu eta bere inguruan aritzen diren agenteek emandako erabilgarritasuna ezberdintzea. Hau da, banku tradizionalen eta banku etikoen artean dauden ezberdintasunak argi azaltzea.
- Banka etikoa nola sortu zen jakitea, eta bere sorkuntzatik gaur egun arte igarotako prozesua ikustea.

- Nazionalki, eta internazionalki dauden banku etiko ezberdinak aztertzea.
- Azkenik, Fiare Banca Etika sakonduz aztertzea, analisi kualitatibo eta kuantitatibo bat eginez. Elkarrizketen bidez beste inon lortu ez daiteken informazioaz baliatuz, eta balantze sozialean dauden kontuen analisi finantzario bat eginez.

1.3 Metodologia

Aurreko atalean ikusitako helburuak lortzeko, iturri ezberdinen erabilera egin dut: Albisteak, liburuak, web-guneak edota entitate ezberdinek argitaratutako txosten ezberdinak erabili dira. Informazio hau aprobeztatu eta ulertzeko, hainbat taula eta irudi daude lan honetan, momentuan transmititu nahi dudana argi ikusi dadin.

Lan honetan egindako ikasketa hau, ikerketa kualitatibo baten bidez egin dago, bertan lehen aipatutako iturri ezberdinetatik eta elkarrizketa batzuetatik lortutako informazioaz baliatu naiz planteaturiko galdereri erantzun bat emateko. Fiare banku etikoari eginiko analisi finantzarioa 2019. urtean zehar egin da, beraz aztertutako balantzea aurreko ekitaldikoa da, 2018. urtekoa. Analisi hori burutzeko Excel programa erabili dut, datuak taldekatzeko eta esplotatzeko. Aipatutako elkarrizketak beharrezkoak izan dira lan honi bestelako erantsitako balio bat emateko. Elkarrizketak grabatu eta transkribitu egin dira, hauek eranskinetan topatu ditzakegu.

Taula 1 Elkarrizketen fitxa teknikoa

Nº	Entitate edo organizazioa	Elkarrizketatua	Tokia	Denbora	Epealdia
1	Fiare Banca Etica	Peru Sasia	Deusto unibertsitatea (Bilbo)	45 minutu	2019ko irailaren 17a
2	Fiare Banca Etica	Ugo Biggeri	Email bidez	-	2019ko irailaren 27a
3	Mugarik gabeko ekonomilariak	Jesús Ochoa eta Javier Iñiguez del Val	Ekonomia eta enpresa fakultatea (Gipuzkoa)	4 aldiz geratu ginen, ordu bat bakoitza	2019. urtearen zehar

1.4 Lanaren egitura

Lan hau 5 oinarrizko taldeetan osatuta dago. Horiek eta gero, beste bi puntu edukiko genituzke.

Lehengo zatian sarrera bat emango diogu lan honi, lortu nahi ditugun helburuak, bere metodologia eta erabilitako informazio iturriak azalduz.

Hurrengo atalean banka etikoan sartzen hasiko gara. Hasieran alde teoriko batetik ikusiko dugu, non hainbat definizio aurkituko ditugu. Hori eta gero, banka etikoa eta klasikoa alderatzen hasiko gara, hainbat txostenetik lortutako informazioaz baliatuz.

Hirugarren atalean, banka etikoaren sorkuntzatik, gaur egunera arte igarotako prozesuaz arituko gara. Nola hasi zen banka etikoaren mugimendu hau, eta baita nola dagoen gaur egun ere. Puntu honekin amaitzeko estatu mailan dauden banku etiko garrantzitsuetaz hitz egingo dugu.

Laugarren atalean lan honen kasuan zentratuko gara, Fiare Banca Etica. Hemen, Fiaren adituak diren Mugarik Gabeko Ekonomilariak, Peru Sasiak (Fiare bankaren Presidenteordea) eta Ugo Biggerik (Fiare bankako Presidente) eskainitako informazioa izango dugu eskuragarri. Emandako informazioaz baliatuz, Fiare Bankuaren egitura eta lan egiteko eraz hitz egingo dugu. Hori eta gero, analisi finantzario bat dago, non Fiarek azkeneko bi urteetan izandako partida eta emaitzetaz arituko garen.

Bostgarren puntuan lan honen ondorioak daude, hau da, lan hau egin ahala izan ditudan ideiak. Alde batetik banka etikoaren ondorioak daude, eta beste alde batetik Fiare Bankuko ondorioak. Honekin batera, etorkizun batean egon daitezken ikerketa adar berriak barneratu ditut.

Eranskina: Hemen eginiko bi elkarrizketak transkribituta edukiko ditugu. Xehetasun denak edukitzeko asmoz.

2 BANKA ETIKOA ETA BANKA TRADIZIONALA

Banku etikoek, pertsonak barneratu nahi dituzte beraien aktibitatearen muinera, beraien jarduerak ingurumenean eragin dezakeen inpaktu ahaztu gabe. Hauek entitate finantzarioak dira, alde batetik aurrezki eta inbertsio funtsak jasotzen dituzte, eta bestetik, baliabide ekonomikoak behar dituzten pertsonen bizi kalitatea hobea izan dadin laguntzen dute. Hauek, natura babesten duten proiektu, enpresa eta hainbat erakunderi finantzazioei eskaintzen diete (Triodos Bank, s.f.).

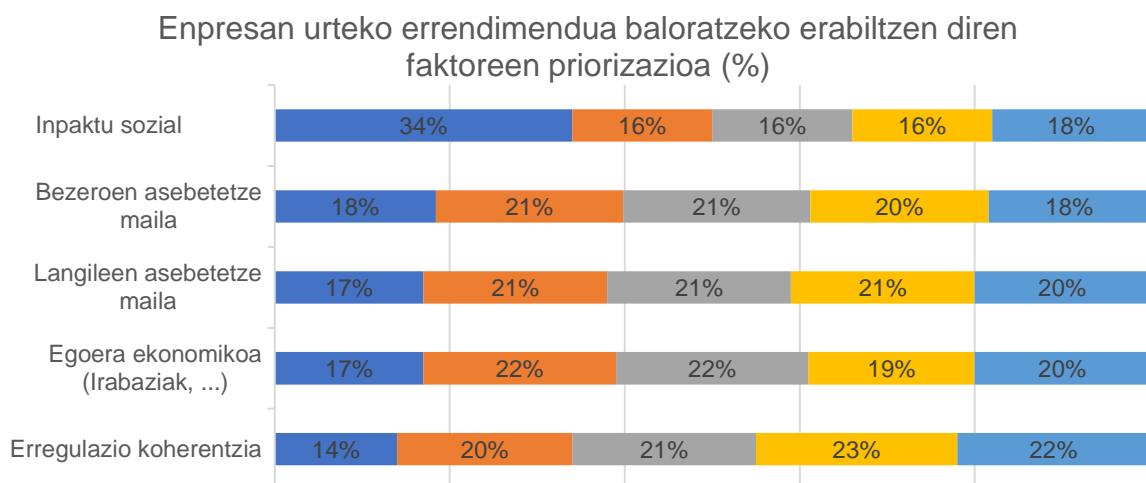
Hau da, banku tradizionalekin alderatuz ikusi dezakegu bere ideia nagusia ez dela bakarrik errentagarritasuna edota mozkinak izatea, ikuspuntu sozial bat erabiltzen dute bere jardueratarako. Honez gain, hainbat abantaila izan ohi dituzte, hala nola, bere gardentasuna.

Bi banku hauen arteko diferentziak ikusi baino lehen, hainbat kontzeptu definitu eta ulertuko ditugu, hala nola, erantzukizun sozial korporatiboa edota etikaren aplikazioa enpresan. Beraien arteko ezberdintasunak ez dira bakarrik ekonomikoak, kanpotik ohiko banku bat dirudien arren, hasiera batean ikusezinak diren ñabardurak dira era honetako bankuak berezi egiten dituztenak.

2.1 Erantzukizun sozial korporatiboa

Erantzukizun sozial korporatiboa gero eta entzunagoa den gai bat da, lehen aipatu dudan bezala, gizakien ikuspuntu soziala gora doa, eta gora egin ahala, enpresa eta erakundeek ere aurre egin behar die horrelako beharrei. Horregatik gero eta gehiago dira horrelako pentsatzeko erak barneratzen dituztenak, honako taula honetan ikus dezakegun bezala.

Irudia 1 Urteko errendimendu balorazioa

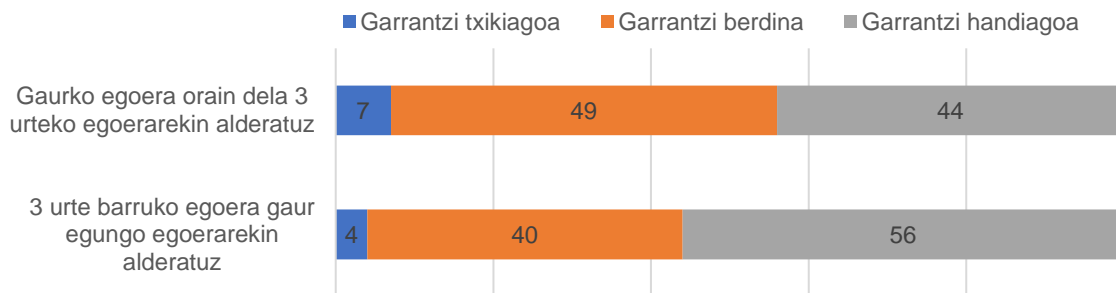
Iturria: Egileak berak egin, Deloitte, 2019:2 datuetan oinarrituta

Deloitte 2018. urtean argitaratutako txosten batean enpresa ezberdinetako exekutiboek erantzundako inkestak datuak erabilgarri dauzkagu. Datu hauen arabera argi ikusten da inpaktu soziala lehen aukera bezala hautatzen dela %34 etan, besteekiko diferentzia handiarekin. Enpresak jakitun dira gauden egoeraz.

Beste faktoreei erreparatzen badiegu denak ia berdin eta uniformeki banatzen dira, hau da, inpaktu soziala izan da besteengandik gailendu den bakarra. Baina zergatik izan daiteke hori horrela? Nire ustez ez dira ari baloratzen bakarrik momentu honetan inpaktu sozialek edota erantzukizun sozialek eduki dezaketen inpaktua, baita etorkizun batean izan lezaketena ere. Planteamendu hori hurrengo grafikarekin ondorioztatu dut.

Irudia 2 Ekintza soziala denboran

Ekintza sozialak duten garrantzia denboran zehar

Iturria: Egileak berak egin, Deloitte, 2019:2 datuetan oinarrituta

Hemen ikusi dezakegun bezala, argi dago garrantzia ez dela txikitu, handitu baizik. Lehenengo puntuari erreparatuz (orain dela 3 urteko egoera gaur egungo egoerarekin alderatuz), inkestatutako %44ak pentsatzen du gai honek duen pisua handitu egin dela. Benetan interesgarria iruditzen zaidan puntua etorkizunari begira dagoena da. Gaur garrantzitsua bada ere, inkestatuek ekintza sozialek hemendik hiru urteetara izango duen presentzia areagotu egingo dela aurreikusten dute, aipatzekoa da zer nolako adostasuna dagoen ere, behintzat txikitu ez dela egin aukeran, txundigarria da nola sozietatearekin loturiko gaiak etenik gabe aldatzen doazen denboran zehar.

Baina, zer da erantzukizun sozial korporatiboa edo ESK? Hainbat definizio ezberdin jasotzen dituen gai bat da, ikuspuntu ezberdinetatik interpretatu daitekeena. Horregatik, ez dugu autore bakarra erabiliko, ezta dimentsio bakarra ere. Hona hemen definizio batzuk.

Michael Porter eta Mark Kramer-ek (2002) filantropia eta negozio ereduaren artean biei komeni zaien puntua aurkitu dezakegula defenditzen dute. Horrela, onuragarria izango litzateke bai sozialki baita ekonomikoki ere. (Nieto Antolín & Fernández Gago, 2004, 30 orr.).

Klasikoa den Europa komisioko liburu berdean, erantzukizun sozial korporatibentzat honako definizio hau topa dezakegu, «Bere akzio komertzialetan eta erlazioetan, enpresen aldetik ingurugiro eta arazo sozialen borondatezko integrazioa» (Navarro García, 2012, 67 orr.).

Enpresako erantzukizun soziala (EES) lehiakortasuna eta hazkundea lortu nahi dituen borondatezko fenomeno da, ingurumenaren hobekuntza eta

konpromezu sozialaren garapena batera integratuz. (Navarro García, 2012, 66 orr.).

Economistas sin fronteras ONG-ak Mugarik Gabeko Ekonomialariak (MGE) izeneko Gobernu Kanpoko Erakundeak (<https://ecosfron.org/>) ematen duen definizioa aurreko definizioaren nahiko antzekoa da, baina kasu honetan luzeagoa eta zehatzagoa. «Ardura sozial, laboral, ingurugiro, eta gizakien eskubide errespetuen estrategia; politiken sorkuntza eta beharrak asetzen dituen gestio eta operazioen errekonozimendu eta integrazioa (Navarro García, 2012, 67 orr.).

Fóretica-rentzat, iraunkortasun eta erantzukizun arloetan erreferente den organizazioarentzat (<https://foretica.org/>), erantzukizun sozial korporatiboa garapen soziala eta ingurugiroaren hobekuntza integratuz, enpresen hazkuntza eta lehiakortasuna bateratzea bilatzen duen borondatezko fenomeno da (Navarro García, 2012, 68 orr.).

Bernardo Kliksberg, enpresako erantzukizun sozialaren inguruan oso aditua den soziologo eta ekonomilari batek, beste dimentsio eta ikuspuntu batzuk planteatzen ditu kasu honetan. Enpresa batek eduki beharko lituzkeen baldintza batzuk jasotzen ditu erantzukizun sozialarekin bat egin dezaten.

1. Langileen hazkuntzan laguntzen duten eta beraien eskubideak defendatzen dituzten pertsonal politikak. EES etxetik hasten da. Aurrera egiteko aukerak, bidezko ordainketak eta lan baldintza egokiak edukitzean datza. Hala ere, gaur egun bestelako gai kritiko batzuk ere barneratzen ditu, horien artean genero diskriminazioen ezabaketa adibidez, non oraindik ere ordainketetan eta direkzio posizio bat edukitzeko aukeran ezberdintasunak dauden [...].

2. Gardentasuna eta gobernu korporatibo on bat. Informazioa publikoa eta segitua izan behar da. Akzionistek esku hartze aktibo bat izateko aukera izan behar dute. Direkzio organoak kontrolagarriak izan behar dira, eta hauek inongo interes konfliktorik gabe egin beharko dute lan.

3. Garbi jokatu behar da kontsumitzailearekin. Produktuak kalitate onekoak izan behar dute, eta prezioak zentzuzkoak. Gainera, gure produktuak osasungarriak izan behar dira.

4. Ingurumenaren aldeko politika aktiboak. Enpresak ingurugiroarekiko garbiak izatera aldatzetik, hainbat erakunderekin lan egitera horrelako arazoei aurre egiteko.

5. Denen- ongizatean eragiten duten gaien integrazioa. Espektatiba, enpresa pribatuek politika publikoei laguntza eskaintzea da. Aliantza estrategikoetan, interes kolektiboa duten funtsezko gaietan, desertzio eskolarrean, hezkuntza kalitatearen hobekuntzan, amen heriotza tasan, eta haurren heriotza tasan bezalakoak [...]. Politika publikoa ordezkatzeko ez da eskatzen, demokrazia batean hezkuntza, osasuna, lana, eta ilusioa bermatzeko obligazioa duena, honen aliatu izatea baizik.

6. Etika kodigo bikoitzarik ez aplikatzea, hau da, koherentzia bat derrigorrezkoa da enpresaren erantzukizun sozialean eta bere praktikaren artean. (Kliksberg)

Inbertsio etiko edo erantzukizun sozialeko inbertsioak, irizpide etiko eta finantzarioak nahasten dituen inbertsioak dira, horrela, inbertsioek ez dute bakarrik ikuspuntu finantzarioa edukiko kontuan, errentagarritasuna eta segurtasuna bezala. Kasu honetan, entitateek emandako erabilera ere kontuan izango da, eta eskatu egingo zaio irizpide etikoen erabilera. (San Emeterio & Retolaza, 2003).

2.2 Erantzukizun sozial korporatibo estrategia motak

Erantzukizun sozialaren inguruan hainbat estrategia daude, hemen nagusienak taldekatu eta azalduko ditugu, informazio honentzat spainisif (2018) egindako txostena erabiliko dugu iturri gisa.

Baztertzea¹

Baztertzea, ingurugiro, sozial eta gobernu on bateko irizpideak barneratzeko aktibo finantzarioen antolakuntzan dagoen estrategia errazena da. Ezarritako inbertsio politikaren aurkako jarduera duten enpresak inbertsio zorro batean sartzeko aukerazko entitateak bilatzean datza. Esklusio kriterioak ezberdinak dira entitate finantzario batetik bestera, ohikoenak armamentua, pornografia, tabakoa, energia nuklearra edo haur esplotazioa izanik.

Gainera, azken urteotan zor publikoan inbertitserako orduan ematen dira baztertze estrategiak, kasu honetan, baztertze kasu ohikoenak erregimen diktatorioei, ingurugiro akordioak berretsi ez dutenei, instituzioen korrupzioei, tratatuen hausteei, heriotza zigorrei edo energia nuklearraren aldeko laguntzei aplikatzen dira.

Estrategia hau gaur egun eskala globalean ohikoena da, ingurugiro sozial eta gobernu on bateko irizpideen gestioan dauden aktibo totalen %36 izanik.

Beraz, esklusioa minimoen estrategia bezala hartu behar da. ASG kriterioak sartzeko konprometituta dauden entitateen deklarazio intentzioa da beren inbertsio estrategietan (SPAINSIF, 2018).

Arauetan oinarritutako Screening-a (Screening basado en normas):

Arauetan oinarritutako screening-a europa iparraldeko herrialdeetan sortu zen estrategia hau, esklusioaren eboluzio gisa. Eta karaktere normatibo handiagoa intentzioarekin. Kasu honetan, ez dira aktiboak gestionatzen dituzten entitateak

¹ Izenburuak egileak jarritakoak dira, hori dela eta, batzuk berezko hizkuntzan utzi dira ulergarriagoak izan daitezzen.

arduratsen zein balore sartzan dituzten beren karteran eta zein ez. Prozesua, entitateek kanpo arauak betetzen dituzten edo betetzen ez dituztenen arabera ematen dira aurrera, arau internazionala, ingurugiro babesa, lan eskubidea, giza eskubideak edo antikorruptzioan.

Inbertsio prozesuan iraunkortasunarekin konprometita dagoen entitate baten pausu naturala da hau, bere inbertsio estrategia iraunkor eta arduratsua organismo internazionalak ezartzen dituzten arau ezberdinekin bateratzen dituztela ziurtatuz.

Orokorrean gehien erabiltzen diren arauak hauek dira: munduko nazioarteko ituna, multinazionalak diren enpresentzako OCDE norabideak, etab. Eskala gobalean ASG-ren gestiopean dauden aktibo totalen %15a suposatzen du estrategia honek (SPAINSIF, 2018).

Best in class:

Best in class ez da sektore edo aktibitateen eskusioagatik bereizten, baizik eta merkatu edo sektore ezberdinen barruan ASG-en ondoen jarduten diren entitateen inklusioan. Inbertsio zorro bat osatzerako orduan entitate iragazki bat aplikatzen duen azken estrategia da.

Kasu honetan, apikatutako estrategiak konpromezu handiago bat eskatzen du aktiboak gestionatzen dituen entitatearen aldetik. ASG kriterioak definitu behar dira, baita kriterioak nola neurtuko diren ere. Beharrezkoa da enpresen ASG jardura mailakatzen duen lista bat sortzea. Bertan kontuan izango diren ASG kriterio ezberdinen araberrako pisuzko sistema sortuz.

Best in class estrategia bat aurrera eramateko beharrezkoa den esfortzu handiena, entitate finantzario eta gestoreek beraien inbertsio politikan iraunkortasunarekiko hartzen duten konpromezua da

Best in class estrategiak ez du derrigortzen enpresarentzat garestiagoak diren materialen erosketara, enpresa berak dituen baliabideetara mugatu daiteke. Lehendabizi burtsa indize iraunkorren merkatu handi eta heldu bat dago, hauek beraien aldagaiak sektorearekiko, ASG erantzunarekiko, eskualdekiko eta tematikarekiko aukeratzen direnak, zorroaren gestio pasibo batekin lagunduz. Adibidez, Dow Jones Sustainability, MSCI indizeak edo Morningstar indizeak.

Ondarea kudeatzerako orduan bai sortzen direla arazo gehiago, ASG baloratzen duten zerbitzu hornitzaileak daude informazioa emateko eta bezeroen beharretarako.

Azkenik, baliabide gehiago dauzkaten enpresentzat eta bere Best in class prozesuaren kontrol total bat nahi duten enpresentzat, barnean ASG talde bat edukitzeko aukera existitzen da. Talde hauen helburua, aukeratutako enpresen ASG informazioa lortu, eta analizatzea da. Kanpo informazio iturriak (zerbitzu hornitzaile, indize edo ratings) ere erabili dezakete, beraien inbertsio filosofiarekin sinergi gehiago sortzeko intentzioarekin (SPAINSIF, 2018).

ASG integrazioa

Inbertsio aukerak hartzerako orduan, eginiko analisi finantzarioan ASG irizpideak barneratzean datza.

Esan dezakegu Best in class strategiaren hurrengo pausua dela. ASG kriterioak definitzeko eta baloratzeko esperientzia eta ezaguera maila handia lortu duten entitate finantzario eta gestorek erabili ohi dute estrategia hau. Gai dira analisi finantzarioan erabilitakoekin konparagarriak diren adierazleak sortzeko, horrela bere integrazioa lortzen dute inongo iragazki edo filtrorik erabili gabe.

ASG-ren integrazioa ahalbidetzen duen sakontasuna eta sortzen dituen aukerak, beste inbertsio iraunkor strategiengandik ezberdintzera eraman ditu, entitate asko.

Barneratzeko zaila den arren aipatu behar da aktibo zorro aurreratuak sortzeko aukera ematen duela, ASG kalifikazio baxuagoa duten lehiakideak menperatuz (SPAINSIF, 2018).

Engagement eta voting

Voting estrategia edo botu aktiboa, akzionistek batzarretan bozkatzeko duten ahalmenari deritzo. ASG irizpideak ospean, inbertsorean eta errentabilitatean inpaktua duten kontzientzia zabaltzen ari da.

Inbertsoreak gero eta aktiboago erakusten dira beraien eskubideen erabileran, batzarretan ASG irizpideekin lotura duten galderak eginez edota administraritzak kontseiluak proposaturiko erabaki batzuen kontra botu eginez.

Engagement edo hizketa aktiboa inbertsore instituzionalak gero eta gehiago erabiltzen ari diren estrategia bat da, akzionistek beraien eskubideak erabili baino lehen eginiko aurretiko negoziazioa edo ASG irizpideak ez erabiltzeagatik eginiko desinbertsioa.

Estrategia hau inbertsore eta enpresaren artean komunikazio bide bat eratzean oinarritzen da, ASG gaiaren inguruan sorturiko eztabaidak saihestu edo zuzentzeko (SPAINSIF, 2018).

Inbertsio tematikoak

Inbertsio iraunkor eta erantzule mota hau, normalki errenta aldakorreko funtsetan ikus dezakegu, ASG gaiekin bat egiten duten baloreen aukeran oinarritzen da estrategia.

Horrela, bakarrik bono berdeetan inbertitzen duten inbertsio funtsak, uraren gestio arduradun bat egiten duten enpresa eta proiektuak aukeratuta sorturiko funtsak, karbono baxuan oinarritutako ekonomiako funtsak, garapen iraunkorrean oinarritutakoak etab.

Inbertsio tematikoak iraunkor bezala kontsideratuak izateko ASG-ren hiru ikuspuntuak eduki behar dituzte, batekin ez da nahikoa.

Inbertsio tematiko iraunkorrak oso inbertsio ibilgailu interesanteak dira, finantzazioa sektore espezifiko batzuetan zentratzen dutelako. Inbertsoreentzat errentagarritasuna sortuko duen merkatu iraunkorrak bultzatuz (SPAINSIF, 2018).

Inpaktu inbertsioak

Estrategia berriena da hau, eta besteengandik bereizten duena ikuspuntu berezia da, inpaktua, sozietarentzat emaitza bat bezala neurtuz.

Estrategia honen ideia nagusia errendimendu finantzario lehiakor bat eta aldi berean ingurugiroan edota sozietatean inpaktu positibo bat lortzea da. Inpaktua neurgarria izan behar du, aldaketa nabarmenak lortzeko asmoz arazo sozial eta ingurugiroan.

Argi dago produktu finantzario iraunkor bat bezala kontsideratzeko ASG irizpideak bete behar dituela, hau da, inpaktu sozial bat badu ere, ingurugiroan kalte bat sortzen ari bada, ez litzateke horrelako produktu bat kontsideratuko.

Inbertsio mota hau hainbat proiektu mota ezberdin finantzatzeko erabili daiteke, aldaketa klimatikoan, ikasketa munduan, osasungintzan etab.

Inpaktu estrategiek beste estrategiekiko duten ezberdintasun garrantzitsuena inbertsioaren errentagarritasuna finantzarioki eta inpaktu sozial/ingurugiroki baloratzen da. Hori dela eta, inbertsoreek aukera izango dute jakiteko zer nolako inpaktua eragiten ari diren une oro.

Estrategia honek arrakasta izan dezan, inbertsioaren aurretiko emaitzak identifikatuak, espezifikuak eta neurgarriak izan behar dute inbertsoreek dirua jarri baino lehen (SPAINSIF, 2018).

2.3 Erantzukizun sozial korporatiboa banka klasikoan

Bertan egiten den erantzukizun soziala aztertzeko, lehenbizi hainbat puntu jorratu nahiko nituzke, eta Orencio Vazquez Otero-k (2006) islatzen duen ideia bat barneratzea interesgarria dela uste dut.

“Organizazio baten gutxiengo erresponzabilitatea legiazio nazional eta internazionala zehatz-mehatz betetzea da. Enpresek inolako legiaziorik ez dagoen eremuetan jarduten dutenean, edo eremu sozial edo ingurugiroan arau baxuak dituzten hirietan, eta kontrol eta ikuskapen mekanismo nahikoa ez dutenean indarreko legiazioa betearazteko eremuetan sortzen dira arazoak.”

Nire ustez, banka klasikoa aztertzerako orduan hau buruan barne izateak beste ikuspuntu bat edukitzera eraman gaitzake. Erakunde finantzario klasikoek, benetan nahi dutelako jorratzen dute erantzukizun soziala? Edota behar bat bezala hartzen dute? Kasu asko daude Espainia mailan, baina lan honetan ez gara sartuko horrelako debate batean. Hala eta guztiz ere, nahi dugun konparazioa egiteko, hau kontuan eduki behar dugu. Banka klasikoen “erantzukizun soziala” normalean diru emate eran ikusi dezakegu. Ikasle bekak

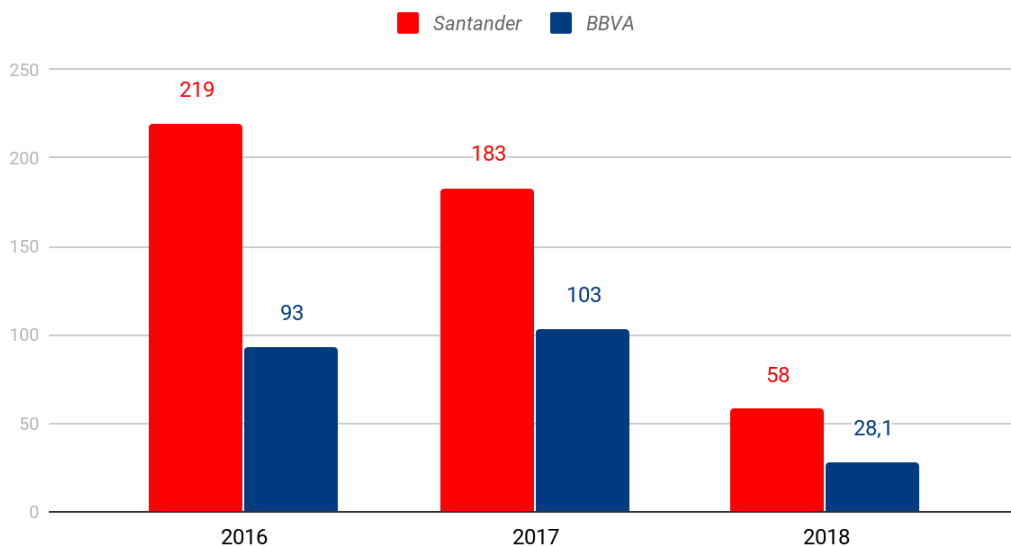
edota herri proiektuko diru laguntzak izaten dira ohikoenak, hau da, beraiek lan egiteko duten eran ez dugu ikusten benetan non dagoen erantzukizun sozial hori. Argi dago banku asko daudela, eta denak ez direla berdinak, baina hemen azaldu dena banku klasikoaren “estandar” bat dela esan dezakegu.

Zer dela eta? Modu errazena delako horrelako erakundeentzat duten alde “sozial” hori erakusteko, askori puntu hau jorratzea derrigorrezko zerbait dela iruditzen zaie, merkatuan barneratuan dagoelako. Hori dela eta, oinarrizko jardueretan ez dute barneratzen erantzukizun sozialaren ikuspuntua, espekulazioan oinarritzen dira eta gainera kredituak ematerakoan ez dute inongo filtrorik erabiltzen.

Oso ikusgaitza den analisi bat egiteko, Espainia mailako bi banku tradizional handienak aukeratu ditu, Santander eta BBVA. Bertan, azkeneko urteetan denboran zehar honelako gaitan sorturiko aldaketa ekonomikoak ulertuko ditugu.

Irudia 3 Banka tradizionalak utzitako dirua sozietatean

Sozietatean inbertitutako dirua (milioi €-tan)

Iturria: Egileak berak egina, informe anual 2016, 2017 & 2018 datuetan oinarrituta

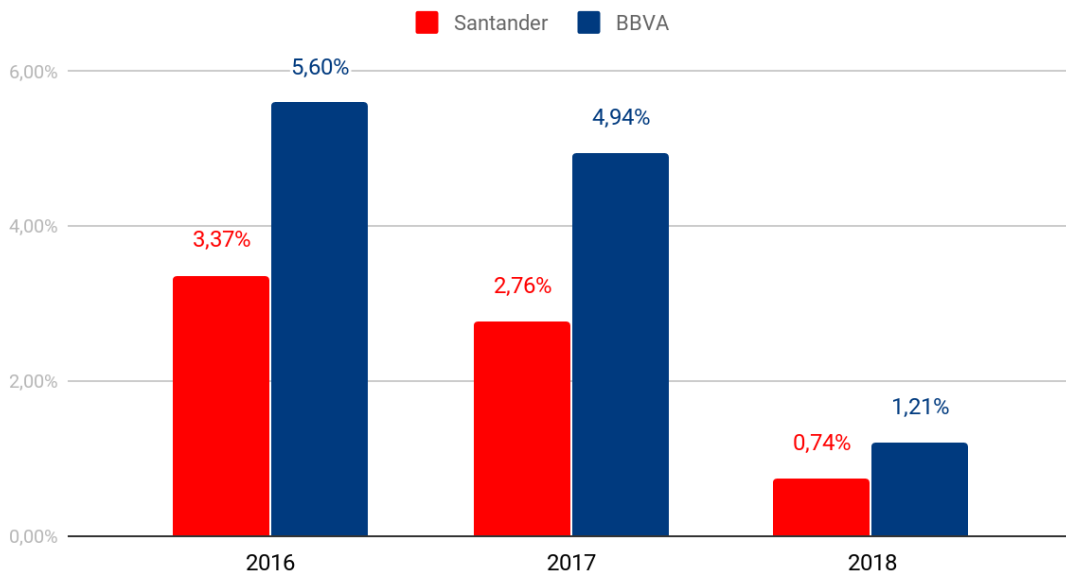
Grafiko honetan bi banku (Banco Santander eta Banco BBVA) ikusi ahal ditugu, grafikoak isladatzen duena sozietatean (pertsonean) inbertitutako milioika euroak dira, eta oso begirada txiki bat emanez gero, esan genezake joera beherakorra dela, eta denbora igaro ahala gutxiago inbertitzen dela. Hau harrigarria iruditzen zait kontuan izanik gure sozietatea gero eta kritikoagoa dela eta gero eta gehiago baloratzen dituztela oinarrizko jardueratik kanpo dauden kontuak.

Bi banku ezberdin izen arren nolabaiteko zerikusia dute, 2016tik 2017ra ez dute aldaketa handirik izan, nabarmentzekoa da nola BBVA-k aldaketa txikia izan arren beraientzat positiboa da, hau ez da gertatzen Santanderren kasuan, non

aldaketa txikia izan arren negatiboa da. Beste puntu bat ere badute amankomunean, 2018. urtean lorturiko emaitza. Sozietatean utzitako diruan izan duten beherakada latza izan da. Zer dela eta honen arrazoia? Ekonomikoki bizi ari diren egoera al da honen atzen dagoen azalpena? Hori ulertzeko hurrengo grafikoa ikusiko dugu, non inbertitutako dirua/irabazi garbiak islatzen dituen.

Irudia 4 Banka tradizionalak proportzionalki utzitako dirua sozietatean

Sozietatean inbertitutako dirua/irabazi garbiak (%)

Iturria: Egileak berak egina, informe anual 2016, 2017 & 2018 datuetan oinarrituta

Orain argi eduki dezakegu beraien egoera ekonomikoa ez dela izan honen atzean dagoen arrazoia, gainera bi bankuek izan dituzten emaitzak azkeneko 3 urteetan positiboak izan dira, eta hauek handituz joan dira (informe anual de los bancos Santander y BBVA 2016 2017 2018).

Termino absolutuetan Santanderrek BBVA-rekin alderatuz sozietatean utzitako diru kantitatea handiago den arren, proportzionalki alderantzizkoa gertatzen da. Hau da, Santanderrek banku bezala baliabide gehiago dituen arren erabilera txikiagoa ematen dio akzio sozialetan eta hori argi ikus dezakegu aurreko grafikoan. Tendentzia ikusten badugu, ez bakarrik kantitate (termino absolutuetan) eran, baita proportzionalki inbertitutako diru hori ere behera doa. Urteak igaro ahala emaitza hobekak lortu arren, sozietatearekin zerikusia duten gaitzetan uzten duten diru kantitatea behera doa.

2.3.1 Erantzukizun sozial korporatiboa banka etikoan

Aurreko kasuan bakarrik sozietatean inbertitutako dirua ikusi dugu, baina zer alde dago banka klasiko eta etikoaren artea? Etikoetan ez dugula bakarrik kontuan hartzen inbertitutako diru hori, banka osoa hartu dezakegu kontuan. Aurrean

aipatu dudan bezala banku tradizionalak eginiko laguntza sozial horiek bere oinarrizko jardueratik kanpo daudela bereizi ditugu, baina ez da hori gertatzen banka etikoetan. Inpaktu sozial hori barneratua dago beraien oinarrizko jardueratan. Dirua eskuratu, erabili, eta kredituak emateko orduan, hau da, hasieratik bukaeraraino eginiko pausu guztietan dago inplementatuta erantzukizun sozial hori.

Honez gain, banku etikoek filosofia batzuk izaten dituzte amankomunean, beste bankuengandik bereizten dituztenak. Horretarako, Fiare eskaintzen dizkiguten baloreak erabiliko ditugu erreferentzia gisa (Fiare Bancaetica, s.f.).

Gardentasuna:

Gardentasuna da banka etikoen eta beraien interes taldeen artean dagoen komunikazioa definitzen duen hitzik egokiena. Interes taldeen informazio eskubidea onartzen dute, une oro informatuak egon daitezzen, horrela bankuak hartutako aukera eta jokabideak baloratu, eta hori kontuan hartuta libreki eta modu informatu batean bozkatu ahal izateko.

Erantzukizuna:

Organizazio osoaren eta akzio ekonomikoetatik lortutako emaitza ez ekonomikoetan elkarlanean aritzen diren pertsona guztien zaintza konstantea, hau da, bitartekotza finantzarioa eta enpresa aktibitateak sortu dezaketen inpaktu sozial eta ingurugiroekin kontua izatea. Interes talde guztien onura bilatzeko eta hurrengo generazioak eta ingurugiroa errespetatzeko.

Partizipazioa:

Partizipazioa eskubide errekonozimendu bat bezala kontsideratu daiteke, horrela akzionistek, lankideek eta aurreztaileek aukeraketa prozesuetan parte hartu ahal izango dute. Gainera interes taldeek paper aktibo bat garatzen dute misioaren lorpenean, diruaren erabilera arduratsu baten bidez.

Pertsonan zentratzea:

Banku etikoen oinarrizko lotura bezala bezero eta beste interes taldeekiko, honek pertsonak errespetatu, onartu, zaindu eta pertsonen arteko erlazio ez indartsuak sustatzen ditu. Hau kontuan hartuta garatzen da modelo ekonomiko bat sozietatean eta ingurugiroan oinarrituta dagoena.

Ekitatea:

Baliabide eta diruaren banaketa juxtu bat bilatzea, sortu daitezken desberdintasun sozialei aurre egiteko, eta bakoitzak bere bizian plan propio bat egin dezan baliabide berriak lortzeko intentzioarekin, hori bai, beti ere pertsonak eta beraiek egindako ekarpenak errespetatuz, bai ekonomikoki, sozialki eta bestelako terminoetan.

Kooperazioa:

Kooperazioa kasu honetan kontzientzia eran azaltzen dute, ongizate amankomuna lortzeko unitate moduan lan egin beharrean, talde bat bezala egin behar da lan. Horrela lortu ahalko dira benetako aldaketak, taldeanarekin hurrunago iritsiko gara.

Solidaritatea:

Besteen azalean sartzean datza, hau da, desabantaila egoera batean dauden pertsonen identifikazioan zentratzen da. Horrela, egoera horri aurre egiteko eta bi aldeek onura bat izan dezaten, ekonomikoki edo sozialki ere. Behar duenari laguntzen saiatzea.

Urritasuna:

Bizi estilo bat bezala, hau, denen beharrak bilatzean datza, eta hori lortzeko dauden aukerak denen ongizatea bilatuz egitea. Ekonomi iraunkor batean oinarriturik, horrez gain, baliabideen erabilera gutxitzen eta horien erabilera on bat izaten, adibidez energia berriztagarriak sustatuz, kalitatea bilatuz eta ez bakarrik kantitatea, erakutsiz monetarioa ez dela garrantzia duen gai bakarra.

Efikazia y efizentzia:

Erabilitako baliabide danek ahal dutena esprimitzea bi aldeek lortuko duten errentagarritasuna bermatzeko.

Laburbilduz, banku etiko batek alde guztien ongizatea lortzea nahi du, baita bera ere. Baina hori lortzeko erabiliko dituen bideak egokiak izan beharko dute, eta pertsona eta ingurugiroarekin bat izan beharko dira, dituen baliabideak dakien bezain ondoen erabiliz.

Banku etiko bat zer denari buruz dudarik balego, argi geratu dadin hona hemen bi banku etiko ezberdinek beraien burua aurkezteko erabilitako definizioak

“Los bancos éticos buscamos situar a las personas en el centro de nuestra actividad, teniendo en cuenta también el impacto de nuestra actividad en el medio ambiente. Somos entidades financieras que, por un lado, captamos fondos de ahorro e inversión y, por otro, concedemos financiación a empresas, proyectos y organizaciones que necesitan recursos para su actividad económica y contribuyen a mejorar la calidad de vida de las personas y a proteger la naturaleza (Triodos Bank, s.f.)”

“Ser una herramienta al servicio de la transformación social a través de la financiación de proyectos de la economía social y solidaria y la promoción de una cultura de la intermediación financiera, bajo los principios de la transparencia, la participación, la democracia y el crédito como derecho.

Sabemos bien que toda decisión económica es una decisión ética, asumida desde un marco de convicciones y cuyas consecuencias favorecen a unos y perjudican a otros. Nuestro objetivo es recuperar el valor social del dinero. Es

por ello que los depósitos de ahorro de las personas y organizaciones que compartimos estos principios, sirven para financiar el desarrollo cooperativo, los valores transformadores, la agroecología, la cooperación al desarrollo, el comercio justo y la lucha contra la exclusión social (Fiare Bancaetica, s.f.).”

“De forma sintética, podríamos definir un banco ético como la institución que invierte o presta dinero, exclusivamente, con finalidad social o ética; sin renunciar necesariamente a finalidades estrictamente financieras. Emeterio, J. y Retazola, J.L. (2003).”

Hau da, banka etikoak erantzukizun sozialean aktiboki parte hartzen duela esango nuke, funtsa, proiektu eta kreditu etikoetan inbertituz, eta bestelakoak baztertuz, edo ikusi ditugun estrategia ezberdinak aplikatuz. Horregatik, esaten dut jardueraren barne dagoela, banka etikoei erantzukizun sozialarekin bat egiten dute hasieratik bukaeraraino.

2.4 Banka etiko eta tradizionalaren arteko desberdintasunak

Behin ulertuta zer den erantzukizun soziala eta nola erabiltzen duten kontzeptu hori desberdintzen ari garen bi banku mota hauek, beraiek teorian duten desberdintasunak nabarmenduko ditugu.

Emeterio, J. y Retazola, J.L. 2003. urtean aipatzen duten bezala, bi banku hauen arteko desberdintasuna ez dago eskaintzen dituzten produktuetan, ezta barne egituran ere. Non dago, orduan, oinarrizko desberdintasun hori? Bien arteko bisioan (San Emeterio & Retolaza, 2003).

Zergatik da finantzen mundua hain garrantzitsua? Finantza erakundeak diruaren eta aktibitate ekonomikoen arteko loturak dira, hau da, beraien kreditu eta inbertsioen bidez aktibitate ekonomikoak alde batera edo bestera jo dezakete (Ochoa Berganza, 2013, 126 orr.).

Sektore batzuetara edo besteetara mugitu dezakete dirua, herrialde batzuetara bai eta besteetara ez, eskuzioa sortuz. Zer eragin dauka horrek? Sektoreak aukeratzeko gaitasuna badute, erabaki ahal izango dute armak finantzatu nahi dituzten ala ez, gerran dagoen herrialde bati dirua eman nahi dioten ala ez. Munduan sekulako inpaktua dute, baita zekulako boterea ere.

Finantzen mundua bokazio eran jaio zen, finantzazioa behar zuten proiektu produktiboei laguntza eskaintzeko, baina neoliberal kapitalista ideologia barneratzen hasi zenean finantzen munduan pentsatzeko era ere aldatu egin zen. Globalizazioa, mozkin maximoa eta espekulazioa, hiru hitz horiek bultzatu dute banka hainbat herrialde baino indar gehiago edukitzera (Ochoa Berganza, 2013, 126 orr.).

Enpresa handiek, txikiek edota gobernu berak ere lotura badute bankuekin, (kreditu baten beharra edo kreditu bat bueltatzea) dependentzi bat sortu daiteke, eta erabakiak hartzerako orduan objetiboak ez izatera eramaten ditzateke. Honekin azaldu nahi dudana, ekonomia batean ze puntu arte eragin dezaketen da.

Dakigun bezala banka tradizionalen lehentasuna mozkinak lortzean datza, akzionistek hala nahi izaten dute eta, hauek presio handia sortzen dute bankuan. Banka etikoan aldiz sozietatean ongizatea bilatzen da. Hala ere, Alejos, C. ren ideia bat aipatu behar da, banka etikoentzat errendimendu ekonomikoa errendimendu soziala bezain garrantzitsua da, biak bateratzea eta aldi berean ematea da banka etikoaren karakteristika bereizgarri horiek sortzen dituenak. (Muga Carrasco, 2016)

Beraz, non ikusi ditzakegu bi banku hauen arteko lan egiteko ezberdintasunak?

Dirua lortzeko iturriak:

Azkeneko urteetan bankuek sarrera iturri ezberdinak erabili dituzte beraien jardueretarako. Ohikoenak bezeroen kontu korranteak ala bezeroek erositako produktu finantzarioak izan ohi dira, inbertsio funtsak bezalakoak adibidez. Horrez gain, beste batzuk ere badaude, baina espekulazioan oinarrituak, banku klasikoak etxebizitzaren merkatuan sartu zirenean, honen ideia bat egiteko 2018. urtearen amaieran banku eta inbertsio funtsen artean 240.000 etxe kudeatzen zituzten (Público, 2018). Hau dudarik gabe beste diru sarrera garrantzitsu bat izan da bankuentzat, esan beharrik ez dago banku etikoak ez direla mundu horretan sartu, espekulazioan oinarritutako aktibitateak baztertzen dituzte eta. Baina, ezberdintzen ari garen bi banku hauek (etiko eta klasiko) batzuetan iturri antzekoak erabili dezaketen arren, horiek erabiltzeko eran dator benetako ezberdintasuna.

Emandako erabilpena:

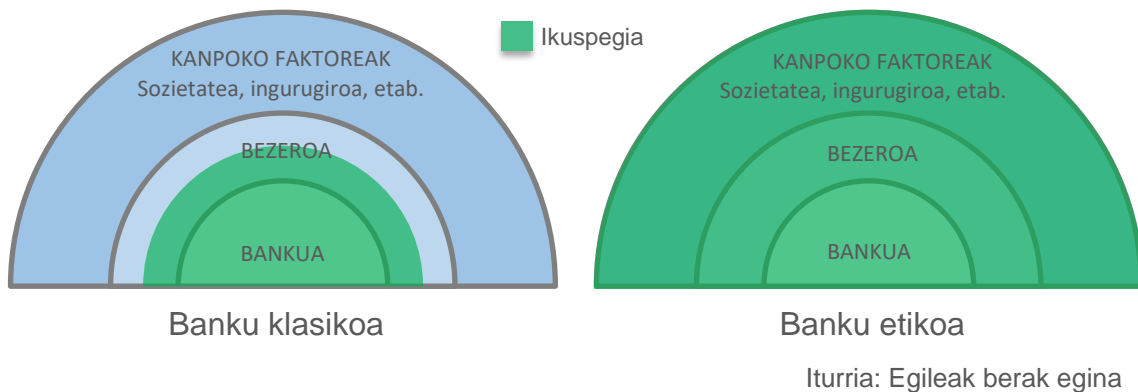
Aurreko puntuarekin jarraituz, behin dirua edukitzerakoan berrinbertitu egiten dute, kredituak emanez, edota inbertsoen bidez. Kredituen biderapenaz hurrengo puntuan jorratuko dugu, baina ze inbertsio mota egiten dituzte banku klasikoek? Beraien irizpideak arriskua eta errentagarritasunean oinarritzen dira, kapitalistak dira, mozkinak dira bereaien lehentasuna. Beraz, beraien inbertsioek ez dute inongo iragazkirik pasatzen, posible da inbertitutako diru hori armak finantzatzen ari den funtsa batean egotea, edota gerran dagoen herrialde bati lagundu izatea. Horrez gain, inbertsio horiek ez dute zertan sozietateari edo ingurumenaren alde egon beharrik, banku etikoen kasuan, eginiko diru mugimendu denak horren alde jotzen dute, eta hori bermatzen saiatuko dira.

Ze inbertsio mota egiten dituzte banku etikoek? ISR inbertsioak (Erantzukizun sozial inbertsioak). Irizpide finantzarioez gain, inbertsio hauek irizpide sozial eta ingurumen irizpideak ere barneratzen dituzte. Horrela, entitate edo bezero inbertitzaileek misioaren lorkuntzan lagundu dezakete. Iragazki eta irizpide horiek ASG irizpideak izan daitezke, aipatu ditugun bezala.

Kredituen biderapena:

Kredituak banku baten oinarritzko jarduera izan beharko lirateke, eta hala da banku etikoetan, baina ez banku klasikoetan. Banku etiko eta iraunkorren jarduera gehienak kreditu emateak dira, aldiz klasikoetan espekulazioan oinarritutako inbertsioak daudela kontuan edukitzen badugu, kredituak hain garrantzitsuak ez den paper bat izatera pasatu dira. Kasu honetan, kredituak ematerakoan duten ikuspegian dago benetako aldea.

Irudia 5 Banku klasikoaren eta etikoaren ikuspegiak

Argiago ikusteko, hemen irudikatu dudan irudiari erreparatuko diogu. Ezkerraldean banku klasiko batek kreditu bat ematerakoan duen ikuspegia dugu. Ikusi dezakegunez, bankuari (bere buruari) dudarik gabe erreparatuko dio, errentagarritasun bat lortuko duen eta erakundeetarako zenbateko arriskua suposatuko duen planteatuz. Bezeroarekiko, erdiraino marraztuta dago, posible delako bezeroaren onuran pentsatzea ala ez, baina argi dagoena hirugarren puntua da, kanpoko faktoreak. Ez da ohikoa banku klasikoaren puntu hau jorratzea kreditu bat ematerako orduan. Lehendabiziko puntuak hainbesteko pisua dauka, non besteen gaintik igarotzen dela esan dezakegula.

Banka etikoan aldiz, aipatu dugun bezala errentagarritasun bat ere bilatzen du, beraz bere buruari erreparatuko dio, banku klasikoek bezala operazio errentagarria edo arriskutsua den begiratuz. Bezeroen aldetik beti bilatuko dute bezeroaren ongizatea, ez dituzte beraien interesak aurretik jarriko bezeroari kaltetuz. Azkenik, kanpoko faktoreei buruz, kreditu bat ematerakoan, beti hauek errespetatuz eta irizpide batzuen atzetik egingo dituzte mugimendu gutziak, sozietatea eta ingurumena beti buruan edukiz.

Bestelako desberdintasun teoriko batzuk ikusteko web orrialde batetik ateratako informazioa taula batera pasatuko dugu.

Taula 2 Bi banken arteko ezberdintasunak

Banka tradizionala	Banka Etikoa
Inbertsioekin espekulatu egiten dute, errendimendu handiago bat eduki dezaten.	Ekonomia lokalean eta Banka tradizionalentzat hain interesgarriak ez diren inbertsioak egiten dituzte (ez dute bakarrik errendimendua kontuan hartzen).
Soldata ezberdinen artean sekulako diferentzia	Soldata maximo bat dago eta ,beraz, horien artean dagoen diferentzia txikiagoa da
Inbertsore (akzionista) handiak dituzte eta hauek inbertituriko diruagatik interes edota mozkin batzuk bueltan nahi dituzte	Inbertsore txikiak eta partikularrak izaten ohi dituzte, gainera askok lorturiko dibidenduak bueltan ematen dituzte
Erabaki garrantzitsuak hartzerako orduan akzionista handi gutxi batzuk izaten dute boterea	Erabaki garrantzitsuak hartzerako orduan demokratikoki (Kreditu kooperatiba eran) erabakitzen dituzte
Transparentzia arazo bat izaten da entitate hauentzat, non dago inbertitua bere dirua?	Bere kontu eta inbertsioak beti daude ikusgai interneten bidez, transparentziarako arazorik ez
Berankortasun ratio (morosidad) handiago bat izaten dute, Espainiako media %7.78 (Fiare Bancaetica)	Banku etikoen emankortasun ratioa aldiz txikiagoa da, 2017. urtean Fiarek %0,89 ratioa izan zuten (Fiare Bancaetica)
Banku tradizionalak erreskateak behar izan dituzte beraien egoeratik irteteko, espekulazioan oinarritzen dituztelako beraien inbertsioak	Banka etikoak ez du inongo erreskaterik behar izan, ekonomia erreal batean oinarritzen dira eta, datu hau bere kaudimena sendotzen du, hori dela eta, gero eta erakunde publiko gehiago fidatzen dira horrelako entitateetaz.

Iturria: Egileak berak egina, (eldiario, 2015) datuetan oinarrituta

Hemen ikusitako puntu gehienak teorikoak izan dira, baina zer nolako aldaketak ikus ditzakegu zenbaki aldetik? 2018. urtean ateratako *las finanzas éticas y sostenibles en europa: Segundo informe-k* oso datu interesgarriak erakusten dizkigute.

Taula 3 Maileguak aktibo totalen %-tan

MAILEGUAK/AKTIBO TOTALA	2017	2012	2007
Banku etikoak	%76,94	%75,50	%66,72
Banku tradizionalak	%40,52	%35,30	%32,43

Iturria: Egileak berak egina (ETHICAL AND SUSTAINABLE FINANCE IN EUROPE, 2018, 15 orr.), datuetan oinarrituta

Bi bankuen arteko desberdintasunetan, ekonomi erreala hitza erabilitakoan hau azaldu nahi nuen. Hemen ikus dezakegu banku etikoen aktiboen ehuneko zenbat diren eskainitako maileguak. Argi ikusten da zer nolako diferentzia dagoen, banka etikoan aktiboen %76,94a(2017) maileguetara doa, hau da, proiektuak finantzatzeko. Bankuen aktibitate gehiena sozietate eta ingurugiroarekin bat egiten duten proiektuetara doa.

Banka klasikoan aldiz ia erdia da, %40,52 (2017), honek esan nahi du banku hauen aktibo gehiena ez dagoela maileguetan barneratua, bestelako inbertsioetan baizik. Hemen ikusten dugu nola banku klasikoek errentagarritasun ekonomiko handiago bat lortzeko espekulazio eta bestelako proiektuetan parte hartzen duten, ekonomi ez errealean. Urte horietan gertatutako diferentziak ez dute inpaktu handirik izan. Aipatzekoa da biak egiten dutela gora, baina banka etikoen kasuan igoera hori pixkat handiagoa da.

Taula 4 ROA

ROA – RETURN ON ASSETS	2012-2017 (5 urte)	
	Media	Desbiderazio estandarra
Europako banku etiko eta iraunkorrak	%0,47	%0,08
Europako banku tradizional garrantzitsuak	%0,05	%0,02
	2007-2017 (10 urte)	
	Media	Desbiderazio estandarra
Europako banku etiko eta iraunkorrak	%0,42	%0,13
Europako banku tradizional garrantzitsuak	%0,06	%0,04

Iturria: Egileak berak egina (ETHICAL AND SUSTAINABLE FINANCE IN EUROPE, 2018, 16 orr.) datuetan oinarrituta

ROAk ekitaldiko emaitzak aktibo totalarekiko duen presentzia ehunekoetan neurtzen du. Taulari begira ikusi ahal ditugu krisi aurreko eta ondorengo urteen datuak (krisia bukatutzat emanez, gaur egun ondorioak jarraitu arren). Lehendabizi, aipatzea banka etikoek ROA batzbesteko handiago bat dutela, baita desbiderazioa ere. Krisia erdian egon arren, batzbestekoa kontserbatu

egiten du, hori ekonomi erreal batean inbertitzearen ondorio bat da. Aldaketa txikiagoak izan ohi dituzte beraien emaitzetan, hau da, leunagoak izaten dira. Espekulazioan inbertitzea emaitza hobekak ekar ditzake, baita okerragoak ere.

Bi emaitza ezberdinak konparatzen baditugu (2007-2017 eta 2012-2017) azkeneko urteetan zehar izan dituzten joerak ulertuko ditugu. Hau da, azkeneko 5 urtetan izandako datuak batzbestez izandako aldaketa. Banku etiko eta iraunkorren kasuan batzbestekoa igo egiten da %0,42tik %0,47ra, azkeneko 5 urtetan izandako datuak positiboak izan dira eta batzbestekoa gorantz bultzatu dute. Banku tradizionalen kasuan jaitsi egiten da %0,06tik %0,05era, azken urteetako datuak negatiboak izan dira aurreko batzbestekoarekin alderatuz, eta horrek batzbestekoa beherantz bultzatu du.

Aipatu dugun bezala, banku etiko eta iraunkorrek desbiderazio estandar handiago bat dute, estabilitate txikiago bat duten irudia emanez, baina hau ez da horrela, zer eginiko aldaketa positiboa da, %11 igo da. Ez banku tradizionaletan bezala non aldaketa hori negatiboa izan den, %16a jaitsiz. Azkeneko 5 urteei erreparatuz aipatu behar da banku etikoek izandako media 9,4 aldiz handiagoa izan dela banku tradizionalena baino.

Taula 5 ROE

ROE – RETURN ON EQUITY	2012-2017 (5 urte)	
	Media	Desbiderazio estandarra
Europako banku etiko eta iraunkorrak	%4,36	%1,18
Europako banku tradizional garrantzitsuak	%0,90	%0,31
	2007-2017 (10 urte)	
	Media	Desbiderazio estandarra
Europako banku etiko eta iraunkorrak	%3,98	%1,24
Europako banku tradizional garrantzitsuak	%1,23	%1,05

Iturria: Egileak berak egina (ETHICAL AND SUSTAINABLE FINANCE IN EUROPE, 2018, 16 orr.) datuetan oinarrituta

Kasu honetan ROE daukagu, honen kalkulurako mozkin garbiak eta fondo propioak erabiliko ditugu. Gure mozkin garbiak fondo propioen ehunekoetan zenbat suposatzen duen isladatzen du, honekin kapitaleko euro bakoitzak mozkinetan duen eragina azkar ikusi datiteke. Ratio hau oso garrantzitsua izaten da akzionistentzat, beraiek lortuko dituzten sarrerekin lotuta dago eta.

Gure taulaz hitz egiten badugu, harrigarria da banku etikoek duten egonkortasuna, bai krisi aurretik, krisi bertan eta ondoren. Alderatuz, esan behar da banku tradizionalen krisi aurretik zituzten emaitzak oso positiboak zirela, inflazioa eta espekulazioa momentu gorenean zeuden, eta hori ederki aprobetxatu zuten, baina eztanda egin zuenean sekulako beherakada izan zuten, eta oraindik ez dute berreskuratu krisi aurretik zeukaten egoera.

Zenbakiei arretoa jarriz aurreko taulan komentatutako ondorioen oso antzekoak dira. Jasotako bi datuak aztertuz (2007-2017 eta 2012-2017) banku etiko eta iraunkorren ROE-k %3,98tik %4,36ra igaro zen, hau da, azkeneko 5 urteak bakarrik aztertzea %9,54 hazkuntza erakutsi du. Banku klasikoaren ROE-k %1.23tik %0.90ra igaro da, hau da, %26,82ko beheraketa izan du bere batzbestekoa azkeneko urteak barneratzean.

Hiru taulak batuz egin dezakedan irakurteta hurrengo da: Krisia aurretik banku klasikoek emaitza hobekien lortzen zituzten. Baina egoera txartu egin zenean banku egiteko beraiek zuten era eutsiezina zen. 6. taulan ikusi ahal dugun bezala, zituzten maileguak ez ziren iristen aktiboaren %50ra. Eta merkatuak eztanda egin zuenean horrek izan zuen eragina ikusi zen.

Krisia hasi zenean banku klasikoak aurretik eraman zituen, zenbaki denak behera egin zuten, eta, gainera, hurrengo urteetan zehar beheratzen jarraitu zuten. Sekulako dependentzia erakutsi zuten egoera ekonomiarekiko.

Banku etiko eta iraunkorrek aldiz, azkeneko 10 urteetan datu hobekien erakusten dituzte beste bankuarekiko, baina benetan aipagarria dena urte horietan izandako emaitzak dira. Bai ROA eta ROE-n azkeneko 5 urteetako emaitzen barnerapena batzbestekoak gora bultzatzen ditu. Ekonomia errealean oinarritzeak dependentzia txikiago bat ekartzen du, eta beraz, egoera okerre aurka egiteko aukera gehiago dauka. Laburbilduz, banku etikoak krisia hobeto jasan, eta gainera bertan emaitzak hobetu egin daitezkeela erakutsi du. Eta hori dena sozietatea eta ingurugiroa errespetatuz.

2008. urteko krisia:

Zergatik sortu zen krisia hau? Etikak bankuaren ekonomian eraginik al dauka?

Espaniako produktu barne gordina etengabe igotzen joan zen 1994tik 2007ra (Expansión, 2019), hau da, estatuak zuen egoera ezin hobea zen, bai momentu horretan eta nola ez etorkizunari begira. Honek gehiegizko konfiantza bat ere sustatu zuen jende artean, hala ere, ezin dugu esan hau krisiaren arrazoi bat denik.

Baina 2007ko abuztuaren 9an dena behera erori zen, estatuak zuen ekonomi sistema "gogo" eta "distiratsu" hura milaka puskatan autsi zen. Bankuak diru gabe geratu ziren, interes motak gora egin zuten, eta nola ez, ekonomiaren gorpila zena gelditu egin zen. Munduan ezarritik zegoen sistema ekonomiko kapitalistak zituen ahuleziak argi ikusi ziren momentu horretan.

Bankuen arazoak ez dira hor gelditzen, honi gehitu behar zaio banku askoren bezeroak beste banku batzuk zirela ere, edota inbertsore instituzional handiek. Honek, bankuen artean hedatzen ari zen beldur haize horri indarra eman zion, eta estatua derrigortua izan zen diru kantitate izugarriak injektatzera, behin krisi notizi hura kaleratua izatean pertsonak paniko egoera bat izan ez zezaten eta denak bankuetara jo ez zezaten beraiek gorderik zuten dirua ateratzea. Hortik aurrera, egoera bakarrik handiagoa egiten zen elur pilota bat izatera pasatu zen. Bankuen egoera zela eta maileguak emateari utzi zioten, likidezia behar handia zegoelako.

“Los bancos empezaron a restringir la concesión de créditos porque el propio proceso especulativo convirtió en insolventes a los ciudadanos” (Eumed, s.f.).

Beraz, kontsumitzaileek 14 urte “zoragarri” horiek eta gero erosteari utzi zioten, enpresek bezero falta antzeman zuten, eta nola ez jendea soberan zegoela zirudien. Hori dela eta, jendearen kaleratzea, eta enpresa askoren itxierak ikusi genituen. Eta zer eragin izan zezakeen honek baketan?

Beraien diru iturria dagoeneko zituzten maileguak ziren, baina merkatuak, eta pertsonak dirurik ez bazuten, nola egingo zioten aurre beraien maileguei? Beraz, hauek zituzten sarrerak behera egin zuten. Bankuak kaudimena bilatu nahian juxtu kontrakoa lortu zuten, (Eumed, s.f.)

Hau dena eta gero, hala ere, ez zioten kulpa bota nahi sistema ekonomikoari, ez zuten nahi aitortu kapitalismoa krisi batean bukatu behar duenik, baina jendeak arrazoi bat jakitea behar zuten, arazo hau konpontzeko “hipoteka subprime-etan” zentratu ziren, eta zirudienez hura zen krisi dana eragin zuen arraozi bakarra. Baina, ez dago dudarik honen atzean gehiago dagoela.

Ekonomista ortodoxoek uste zuten krisia baino lehen hainbesteko diru sarrerekin egoera erlaxatu egin zela, eta horrek banku praktika onekin bukatu zuela. Bankuek kaudimen gutxi zuten bezeroei maileguak eskaintzen hasi ziren, jakinda oso posible zela hauek arazoak izatea gerora, baino egoera hain ona zen konfiantza gehiegi zegoela airean. Hauek subprime hipotekak izan ziren, bankuek zegoen desregularizazio finantzarioa aprobetxatu zuten produktu finantzario berriak sortzeko, eta diru gehiago nahian hipoteka horiek titulizatu egin zituzten. Hipoteka horiek merkatu internazionalen bukatu zuten, eta beraz inbertsore askok ez zekiten non zegoen bere dirua ere, titulu horiek beste batzuekin nahasten zen, eta ,horrela, produktu finantzario berri horiek kaleratzen zituzten, inbertsio ona zela ematen zuen, baina jendeak ez zekien benetan zer zegoen honen atzetik.

Beraz, aktibo berri hauek (gehienak Estatu Batuetan) munduan bira ematen hasi ziren, arazoa gero etorri zen. Subprime hipoteka horiek ez ordaintzen hasi zirenean, bankuak dirurik gabe geratu ziren, eta kaudimenik gabe. Inbertsoreei ezin zieten ordaindu eta aktibo horiek, azkenik, eztanda egin zuten. Atzean zeuden banku, inbertsore eta pertsonak arrastratuz. Hemendik lortzen dugun ondorioa hurrengo da: subprime hipotekak hartu zituzten pertsonak ez ziren izan krisi honen zergatia, krisi honen kaltetuak baizik.

Hedabide ofizial askok aipatzen duten bezala, krisi hau etika falta kasu bat izan da, honi profesionalitate falta eta gaur egun finantzen munduak duen globalizaioa gehituz gero, izan dugun krisia lortuko dugu.

Hemen barneratu ditzakegu pentsatzeko era ezberdinak zer nolako eragina izan dezaketen. Ezkerraldeko sektorearentzat etxebizitzaren arazoaren irtenbidea herritarrei sarbide errazago bat ematea zen bitartean, beste sektorearentzat irtenbidea hauen prezioa ez beheratzea zen. Batzuek etxebizitza ez zuten horietan pentsatzen zuten, eta beste aldean dagoeneko etxebizitza bat zuten pertsonetan pentsatzen zuten.

Banku etikoek hemen azalduta ikusi dugun inflazio eta espekulazio horri uko egin zioten, beraien fokua pertsonetan eta ongizatean dago eta (bi aldeek, bai banku eta bezeroak errentagarritasun bat lortuz), beste aldetik banku tradizionalak ditugu, beraien fokua errentagarritasunean zentratua dago, eta beraz horrelako egoera bati ezin zioten uko egin, pertsonen ongizatea alde batera utzi, eta diruan bakarrik zentratzea horrelako egoera batera eraman gintuen. Ekonomia erreala batean inbertitzeak, bere abantailak izan zituen banku etikoentzat, aurreko puntuan ikusi dugun bezala, sekulako estabilitatea erakutsi zuten, eta etikak merkatu finantzario batean eduki dezaken garrantzia frogatu zuten.

Azkenik, bi banku hauen artean jorratu nahi ditudan azkenengo gaiak eksklusio/baztertze finantzario eta soziala dira:

Zer da baztertze soziala?

Zientzia sozialetan baztertze soziala desabantaila egoera bezala ulertzen da non pertsona edo talde batek zailtasunak dituen funtzionamendu sozialek sistema batzuetan integratzeko. Sindikatu eta entitate ezberdin batzuek ohartarazi dute alderdi eta arrazoiak bat bazterketa finantzarioa dela, zeinek finantza etikoetako erakundeak kezkatzen dituen. Era honetara Banku Mundialek azaltzen du azken hamarkadetan ONG edo garapen komunitarioko beste instituzioez gain, "kooperatibek sistema honetatik baztertutako pertsonen aukera berriak eman dizkien zerbitzu finantzarioak eskaini dizkiote".

Datu harrigarrienak maila mundialean ikusten dira. Banku Mundilaren arabera, 2.000 milioi pertsonen, hau da mundu guztiko helduen %38-ak zerbitzu finantzarioak ez dituzte erabiltzen. Argitaratze batean entitateak dio "nahiz eta pertsona txiroek zerbitzu finantzarioetara iristeko zailtasun gehiago izan ditzaketen, hauek lortzeko beharra errekurso gehiago dituztenena baina altuagoa izan daiteke" izan ere finantzaziorako sarrerak " emakumeak jabetu, kontsumoa, inbertsio produktiboak, sarrerak eta produktibitatea handitu" ditzake.

Banku Mundialek datu erabakigarri bat eman du. Garapenean dauden herrialdeetako heldu abertsenen %20-ak txiroenaren %20-ak baino probabilitate bikoitza du kontu korronterako sarbidea izateko. Bazterketa soziala nabarmenagoa da maila mundialean, eta batez ere hegoaldeko herrialdeetan, baina baita, era neurrizkoagoan bada ere, lehen mundu izeneko herrialdeetan ere.

Baztertze finantzarioa garatutako herrialdeetan

Ekonomian katedraduna den Joan Ramon Sanchis-ek azaltzen du bankuetako berregituraketarekin 10.000 ofizina itxi direla, honekin 42.000 pertsona kaleratuz "efizientzia eta produktibitatea lortzeko helburuarekin". Ez dela benetako erreforma bankarioa egin kexatzen da, baizik eta kutxa sistema zaharreko enitate gehienak ezabatu direla, hau dena, bankuen onurarako, beraiek izan direlako hemendik irabazi dutenak. Honek kriterio produktiboak funtzio sozialen aurrean gailentzea dakar eta "biztanleriaren zati bat, orokorrean ahulena, zerbitzu finantzarioetarako sarbiderik gabe utzi du". Horrela berresten du Ahurrezki

Kutxetako fundazioetako ikerketa batek: 2012-tik sukurtsal bankarioen %23 itxi dira.

Sanchis-ek ateratako ondorioa hau da, zerbitzu komun eta proiektu sozialetan egiten diren inbertsioak atzetik duten bokazio hori momentu honetan entitate finantzario etikoetan eta kooperatibetan mantentzen da.

Honen emaitza 2,6 milioi pertsonetan transformatzen da, Espainiar estatuan baztertze finantzario bat bizitzen ari direnetaz hitz egiten ari gara, baita beste 12,1 milioi pertsonetan ere, kasu honetan pertsona azpi-atendituei egiten diogu erreferentzi, datu hauek Mastercard-ek eginiko ikerketa batetik lortu ditzakegu. Honek duen eskala egiteko, pentsatu mendebaldeko europan 93 milioi pertsona kalkulatzeko direla. Baztertze hau era eta arrazoi ezberdinengandik etorri daiteke, adibidez %40ak ez du jaso inongo diru sarrera edo laguntzarik azkeneko 3 hilabeteetan, beraz mailegu edota bestelako zerbitzu bat eskatzeko arazo asko izango dituzte. Aipatzekoa da baztertze taldeko pertsona gehienak emakumeak direla, %55a izan ere.

Beste alde batetik bazterte geografikoa daukagu, gainera azkeneko urteetan gora egin du krisiaren ondoren. Esklusio honetaz hitz egiten badugu, inongo ofizina bankarioa ez duten lekuetaz egongo gara hitz egiten. Gainera Espainia Europa mailan pertsonako sukurtsal gehienetakoa duen herrialde bat da. Baina lan honetan hitz egiten dugun bezala, ez da kantitatea arazoa izaten, kalitatea baizik. Horregatik non dauden kokatuta ikusi beharko genuke.

Baztertze finantzarioa banku etikoetan gero eta garrantzia gehiago hartzen ari den gai bat da, hauek beraien inbertsio lerroen bidez, edota irakaskuntzaren bidez kontra egiten saiatzen dira. Azkeneko urteetan zerbitzu finantzario sarbidean egon diren hobekuntza teknologikoak, mikrofinantzak, edo bako etiko eta kooperatiboak paper garrantzitsu bat izan duten arazo honi aurre egiteko. Egia da oraindik ere asko dagoela egiteko.

Zer egiten dute banku etikoek? Aipatu dugun bezala honi aurre egiteko eta arazo hau konpontzeko erabiltzen duten bidea mikrokredituak izaten dira. Herrialde azpigaratuetan (gehien bat) eskaintzen dituzte horrelako zerbitzuak. Askotan horrelako lekuetan oso diru kantitate txiki batekin negozio bat eratu dezakete, eta epe erdi / luze batera aldaketa handi bat suposatuz dezake. Argi dago horrelako zerbitzu bat ez dela izango errentagarritasun gehiena emango duena, ezta seguruenik ere, ordaintze arazoak ere izan dituelako. Baina hemen da banku etikoen alde hori atera eta ikusi ahal izateko aukera dugunean.

3 GAUR EGUNGO BANKA ETIKOAREN EGOERA

Puntu honetan Banka etikoak hainbat ikuspuntu ezberdinetatik dituen egoerak ikusiko ditugu, Europa mailan, Estatu mailan, baita Euskal Herri mailan ere. Eremu bakoitzeko banku hauen azkeneko urteetako emaitzen joerak, bezero aldaketak edota mailegu emate mailak aztertuko ditugu beste hainbat faktoreekin batera. Lehendabizi Banku etikoek Europan duten inpaktua baloratuko dugu, horrela Estatu mailan duen inpaktuarekin alderatzeko aukera izango dugu ondoren.

3.1 Banka etikoaren sorkuntza

Nola hasi zen banka etikoa? Zein izan ziren ideia hauek gauzatzeko behar izan ziren egoerak? Galdera hauei erantzuteko Triodos Bank webgunean Joan Antoni Melé-k duen informazioaz baliatuko gara.

Ekonomia etikaren adar bat bezala kontsideratua zegoen Jordy Alemanyk *Las finanzas éticas* (Melé-n aipatzen den bezala, 2012). Izan ere Adam Smith, gure gaur egungo ekonomia sortzaile izandakoa dagoen ekonomilaria, Glasgow unibertsitateko filosofia moraleko katedratikoa zen. Estatu Batuetan XIX. mendean b. komunitate erlijiosok ikusi zuten nola beraien dirua beraien ideien kontra zeuden funtsetan inbertituta zegoen (alkohola eta esklabotzan, hori dela eta, bere dirua kontrolatzen hasi ziren, eta kontzientzia hartzen. 60. Hamarkadan Vietnam-eko gerra dela eta, Sudafrikako regimenari oposizio egiten zutenak ONG, fundazio, eliza, eta pertsonetan erreflexio bat eragin zuten. Horiek, izan zirelako nahigabe horrelako gerra bat finantzatu zutenak, ez baizekiten non zegoen inbertituta bere dirua. Horren ostean Pax World Fund sortu zen, lehen funtsa etikoa kontsideratua dagoena (Melé, 2012).

Orain saiatu irudikatzen zuen buruan gerra baten kontra manifestatzen diren horiek, aldi berean eta inongo intenziorik gabe gerra bera finantzatzen ari direla jakiteak zer suposatuko lukeen beraiantzat. Esaldi zahar batek esaten duen bezala «Toda causa tiene su efecto; todo efecto tiene su causa» honekin azaldu nahi dut nola mugimendu edota ideia bat sortzeko, lehenbizi inflexio puntu bat egon behar den, gizakiak beti behar izan duela edozein motatako golperen bat begiak irekitzeko. Kasu honetan, Estatu Batuetan gertatutakoak eman zion jarraipena banka etikoari, eta ekonomi solidarioari bere osotasunean. Pentsatzeko era aldatzen joaten da eta jendea azkenena konturatzen hasten da zer dagoen bere inguruan. Ideia hauek geroago Europara hedatu ziren. Urteak igaro ahala, eta informazioa lortzeko erreztasuna dela eta, gero eta gizarte informatuago bat gara, eta bizitzan aukerak hartzerako orduan, horrek ondorio batzuk ekartzen ditu.

3.2 Hedapena europara

Europan ireki zen lehen banku etikoa eta iraunkortasunaren alde egiten zuena GSL bank izan zen. Ikusteko nola hasi zen banko etikoen hazkuntza hau Europan zehar, aurren honen istorioa ikusiko dugu, eta zerrek bultzatu zuen honen irekiera. Beraien orrialdean aurkitu dezakegun informazioan oinarrituz:

60. Hamarkadaren bukaeran Ruhr eskualdearen hegoaldean gertatu zen "mirari" ekonomikoa, aldaketa sozialak gero eta nabarmenagoak ziren: Ikasle kexak, bakearen aldeko mugimenduak, emakume eskubideen aldarrikapenak eta arrazismoaren kontrako pentsaera.

Pertsona talde batzuentzat banku ezberdin baten fundazioaren ideia gero eta posiblegoa zen. Dirua pertsonen eskuetara eraman nahi zuten, eta ez alderantziz. Bertako sistemari buelta eman nahi zioten, hori zen beraien nahia.

Waldorf eta Ruhrorf lehenengo eskolak ireki zituzten pertsonak dira. Beraien artean finantzatu zuten proiektua bertako bankuen finantzaziorik ez zutelako lortu une horretan. Bankuek ez zuten uste ideia ona zenik eskola doan bat irekitzea.

Entitate publikoen laguntza espero ez zutenez, beraien artean lagundu ziren, era solidario batean. Horrela Langendreer-eko hiribildu zahar bateko etxe bat aukeratu eta eskola bihurtu zuten. Gaur egun, oraindik Langendreer-eko eskola izaten jarraitzen du. Bertako lehen eskola izan zen, hori dela eta, denbora epe honetan ume askori lagundu diete beraien bizitzan aukera bat izan dezaten. Banku honek enpresa ugarien proiektuetan parte hartu du (GLS Bank)

3.3 Espainian dauden banku etikoak

Banka etikoa ofizialki 2004. urtean hasi zen Triodos Bank-en eskutik, hortik aurrera Fiare Banka etika, Oiko Credit eta Coop57 sartu ziren estatura. Esan beharra dago banka mota honek eboluzio positibo bat izan duela. Gainera, krisialdiak ondo jasan zituzten ekonomi errealean inbertitzeagatik, eta ez espekulazioan oinarritutako batean jarduteagatik. Aipatutako lau banku etiko hauek desberdin behar ditugu lehenbizi, Coop57 eta OikoCredit ez dira ofizialki bankarioak. Coop57 zerbitzu kooperatiba bat da eta OikoCredit instituzio finantzario eta kooperatiba mundial ez bankarioa da. Besteen kasuan, Fiare Bancaetica banku etiko eta kooperatibo bat da eta Triodos Bank banku europear independentea da. Hona hemen banku bakoitzeko sarrera txiki bat.

3.3.1 Triodos Bank:

Beraien web gunean azaltzen duten bezala Triodos Bank izan zen Espainian lehenbizi sartu zen banku etikoa ofizialki (Triodos Bank)

1968. urtean Triodos Bank izango zenaren lehen kontzeptua sortzen da. Adriaan Deking Dura ekonomista, Dieter Brüll zuzenbide fiskaleko irakaslea, Lex Bos organizazioaren inguruan espezialista eta Rudolf Mees banka bateko

direktiboak, ikasketa talde bat garatzen dute dirua era iraunkor batean nola kudeatu daitekeen ikertzeko.

Hortik urte batzuetara 1971. urtean mailegu eta donazioen bidez Triodos Fundazioa eratzen da, ekimen eta enpresa berritzaileei finantzazioa eskaintzeko intentzioarekin. Hortik aurrera, beste herrialdeetan zehar horrelako Triodos fundazioak eratzen joan dira. 1980. urtean, Triodos Bank sortu zen Zeist hirian (Herbehereak), Europarentzat banku etiko eta iraunkor arloan erreferente bat bihurtuko zena. Gaur egun, hainbat sukurtsal ditu, Herbeheretan, Belgikan, Erresuma Batuan, Espainian eta Alemanian. Horrez gain, agentzia bat dauka Frantzian. Bere inbertsio funtsa eta mikrokredituen bidez, Europatik kanpo, aktibitate intentsibo bat garatzen du Hegoaldeko Ameriketara, Asian eta Afrikan.

Triodos Bank bankuak libreki eta era arduratsu batean laguntza ematen dituzten proiektu eta enpresei finantzazioa eskaintzen diete. Proiektu horien adibideak hauek dira:

- Edozein eratako aktibitate kultural eta artistikoak.
- Ikastetxe, eskola eta bestelako hezkuntza ekimenak.
- Garapen pertsonal eta espiritualean oinarritutako ekintzak, beti ere pertsonen askatasunean oinarrituak badaude.
- Turismo eta aisialdirako aktibitate iraunkorrenak.

Banku honetan mailegu bat ematerako orduan analisi kuantitatibo eta kualitatibo bat egiten da lehenbizi. Finantzaketa proposamen bat aztertzerakoan ez dute bakarrik proiektuaren bideragarritasun ekonomikoa edota enpresaren izena aintzat hartzen, baita inpaktu sozial, kultural eta ingurugiroan duen eragina ere.

Pertsonak, ingurumena eta errentagarritasun ekonomikoa kontuan hartzeak sortzen duen hirukote hau, banku honen izenean islatuta dago, Triodos "triple vía".

Ikusi ditugu Banku honek zer nolako proiektuak finantzatzen dituen, baina aipatu beharra dago existitzen direla proiektu ezberdinak erakundearen balioak partekatzen dituztenak baina ikuspegi finantzarioaren aldetik onargarriak ez direnak. Gogoratu behar dugu banku etiko batek errentagarritasun ekonomikoa bai bilatzen duela, baina era garbi batean lortuz. Proiektu mota horietako sustapenarekin Triodos Fundazioa sortu zen. Fundazio honen jardura nagusia partikularrek eta erakundeek emandako dirua bideratzea da, bai fundazio berari edota irabazi asmorik gabeko bestelako erakundeei. Modu horretan, gizarte eraldaketarako ekimenak finantzatzen jarraitu ahal izango dute. Horrez gain, Triodos Fundazioak dohaintza txikiak sustatzen ditu hezkuntza lorategietarako eta gizarte-nekazaritza proiektuetarako crowdfunding plataformaren bidez.

Espainia mailan A Coruña, Oviedo, Bilbao, Panplona, Bartzelona Madril, Kanariar uharteetan... topa ditzakegu sukurtsalak, hau da, banku presentziala dela esan genezake bere sukurtsal sarea dela eta.

3.3.2 Banka fiare

Euskal Herrian finantza-etikoetan interesa zuten hainbat talde elkartu, eta 2003. urtean Fiare Fundazioa eratu zuten, banka etiko baterako oinarriak ezarriko zituzkeen herritar mugimendu aktiboa eratzeko. 2005ean Banca Popolare Etica (BPE) erakundearen agente izateko kontratua sinatu zuten, Europa osotik gehien interesatu zitzairen ekimena izan zen eta. Horrela, ekin zioten Espainian finantza-bitartekaritza jarduerari (Fiare Bancaetica).

Hainbat urteetan zehar aurrezkoa jaso, kredituak eman, lau sektoretan finantzabidea ezarri eta eginiko kapital soziala bilketa eta gero, 2011n Fiare eta BpE batzeko proposamena azaldu zen, bi herrialdetako batzarrek onartu ondoren, azkenen 2013. urtean Fiare Gunea eratu zen Banca Popolare Eticaren barnean. 2014ko udazkenean Fiare-ren etapa berria hasten da, Banca Popolare Etica gisa.

Italian, finantza etikoen lehendabiziko esperientzia MAG (Mutue per l'Autogestione) kooperatibaren eskutik etorri zen. Ideia ez zen lehendabizi dirua batu eta ondoren zer proiektu nahi zituzten finantzatu aukeratzea, lehenik eta behin zer finantzatu nahi zuten aukeratu, eta gerora enpresa sozialak inbertsio osoaren beharrezko zati bat uzteko konpromisoa hartuko litzuzkeen pertsonak bilatu. Hau da, ikuspegia aldatu zuten, proiektuetan oinarritzen hasi ziren, eta ez bakarrik ondorio ekonomikoetan.

1990eko hamarkadan, MAG antolakundeak kooperazio sozialeko, boluntariorako eta munduko elkarte erakundeekin harremanetan jarri ziren, sektoreotarako finantza proposamen egoki bat eratzeko xedez. Ekimenak arrakasta izan zuen, eta 1994ko abenduan Cooperativa Verso la Banca Etica eratu zen. 1999an banka-popular bilakatzeko kapital soziala batu zuten, eta Italiako Bankuaren baimena eskuratu eta gero, Paduan zabaldu zuen lehendabiziko filiala. Lurralde Ekimen Taldeei (GIT) esker, apurka-apurka sendotu eta Italia osora hedatu zen filialen zabalkuntzekin, gero eta pertsona gehiago inplikaturik eta kapitalizazioa bizituz (Fiare Bancaetica).

Jakin badakigu ekonomia-erabaki guztiak etika-erabaki ere badirela, ikusmolde sendo batetik hartutako erabaki izan ere, eta ondorioak badituztela, batzuen onerako zein besteren kalterako. Diruak duen balio soziala berreskuratzea dute helburu. Horregatik, printzipio horiek partekatzen dituzten pertsonen eta erakundeetako aurrezki-gordailuak kooperazioaren garapena, balio eraldatzaileak, nekazaritza ekologikoa, lankidetzaren garapena, bidezko merkataritza eta gizarte-bazterkeriaren aurkako borroka finantzatzeko erabiltzen da.

Finantzatzeko proiektuak ekonomikoki, sozialki eta ingurumenaren aldetik zorrotz ebaluatzeaz gain, beraien konfiantzako kapitala osatzen dute, gardentasuna dute oinarri gisa. Horrek gordailuetako dirua non inbertitzen duten jakitea dakar, gero emandako finantzazioa argitaratuz.

Kudeaketa demokratikoa eta konpromiso etikoa bermatzen dituzte, bazkideen partaidetza “pertsona bat, boto bat” printzipioa jarraituz.

Europako erreferentziako kooperatibak banku bat dira, Italia eta Espainia artean 37.000 bazkide baino gehiagorekin, 5 eremu geografikotan antolatuta, partaidetza organu desberdinekin eta egitura dinamiko eta konplexu batekin.

Banku egitura osoak era lokalean antolatutako bazkideak ditu bizibide, kultur ekintza landu, egitura operatiboarekin kontaktuan egon, finantza-eskariei ebaluazio etiko-soziala egin, eta lekuan-lekuan banka zerbitzuen arloan egon litezkeen beharrak identifikatzeko (Fiare Bancaetica).

3.3.3 Oikocredit:

Oikocredit, jatorriz, Sociedad Cooperativa Ecuménica de Desarrollo bezala izendatua zegoen, hau Munduko Eliz kontseiluaren eskutik fundatu zen 1975. Urtean. Hasiera batean, instituzio erlijiosoei pertsona apaletan oinarritutako ordeko inbertsio etiko tresna bat emateko asmoarekin sortu zen (OikoCredit).

Munduko kreditu kooperatiba bat bezala eratuta daude, bere egoitza Herbehereetan duena eta beti Banka etikoaren irizpideen arabera lan egiten duena. Ikuspuntu integratzaile eta kooperatibo honek kide partikularren laguntza asoziazioen bidez taldekatu eta proiektuan parte hartzea erraztu du. Orain arte, asoziazio hauek izan dira kapital sozialaren zatirik handiena mobilizatu dutenak, Oikocredit-en arrakastan lagunduz.

1968. urteko Munduko Eliz Kontseiluko kide aldarrikatzaile eta gazteenak izan ziren Oikocredit fundazioaren sorburu, orain dela 50 urte baino gehiago, momentu honen atzetik maiatzeko borroka soziala, mugimendu bakezalea, eta gerrateak (Vietnam edo Aparheid) zeuden.

Kide hauek elizak eta organizazio sozialek bankuetan zituzten funtsak armetan edota diskriminazioan inbertituta egotea gogor kritikatzeko zuten, eta ordeko inbertsio etikoak sortzea proposatu zuten.

Hala ere, Oikocredit-ek momentu horretan zuen eredua, aldi berean urratzailea eta eztabaidagarria izan zen, kooperazio garapenarekiko zuen ikuspuntua ezberdina zen besteengandik. Oikocredit bankuak haratago joan nahi zuen, eta horregatik beraien ikuspuntua eraldatzailea izatea nahi zuten “Ez eman arraia, kanabera baizik” filosofiarekin. Dena dela, pertsona eta erakunde asko berehalaxe interesatzen hasi ziren hegoaldeko herrialdeei garapen iraunkorren laguntzeko era mota ezberdin honengatik, hortaz 68ko utopia bezala hasi zena itxura hartzen joan zen gaur egun arte (OikoCredit).

Oikocredit bankuak hegoaldeko lurraldeen ekonomia errealean inbertitzen dute, era ezberdin hauetan:

- Mikrokredituak: Erakunde mikrofinantzario lokalekin
- Kreditu zunenak: Enpresa txiki eta ertanei, gehien bat nekazaritzan eta bidezko merkataritzan oinarritzen diren kooperatibei

- Kapital sozialaren partizipazioa: Konpromezu sozial eta ekonomiko handi bat erakutsi duten enpresetan

Horrela, banku honen maileguak eraldaketa sozialaren tresna bat bihurtzen dira, sistema finantzariotik kanpo dauden pertsonentzat zuzenduta baitaude eta. Mikro erakunde finantzarioen bidez lortzen dute behar hauei aurre egitea, aktibitate ekonomikoen eta aberastasunaren birbanaketan lagunduz.

Inbertsio hauek 13 estatu ezberdinetan banaturik dauden hainbat laguntza erakunde bidez bideratzen dira, Espainiako estatuan 3 laguntza erakunde topa ditzakegu (Kataloia, Euskadi eta Sevilla), eta Euskadi mailan erakunde hauen partaide da Oikocredit:

- REAS Euskadi: 1997. urtean sorturiko enpresa eta entitate sozialak taldekatzen dituen sare bat da.
- Mercado social Euskal Herria: Produkzio, distribuzio eta ondasun eta zerbitzuen kontsumo sare bat da, ekonomi sozialean oinarritutako enpresa eta entitate sozialak eta beraien bezeroak elkartzen dituena.
- Saretuz: Donostiako Kontsumo Kontziente eta Eraldatzailearen aldeko Sarea da
- Fiare: Kooperatiba kreditu bat.

Laguntza asoziazioak, hauek bezalaoak, inbertsioak kanalizatzeaz gain, kooperatiban harturiko erabakietan ere aktiboki parte hartzen dute ere (OikoCredit).

3.3.4 Coop57

Coop57 Katalunian sortu zen, Bruguera Argitaletxeko langileek beren lanpostuen alde egindako borrokaren haritik. Argitaletxea ixtean, langile ohi talde batek diru funtsa eratu zuen kaleratzeen ondoren jasotako indemnizazioekin. Diru funts hori bereziki modelo kooperatiboak bultzatzeko helburuarekin eratu zuten. 1986. urtean, Espainiako Estatuko ekonomiaren krisi industrial gogorrean, Bruguera editorial ezaguna bideraezina deklaratu eta Kreditu Industrialeko Bankuaren esku geratu zen. Hainbat aldiz saiatu ziren enpresa hondotik ateratzen, kooperatiba bihurtuz edo erosleak bilatuz, baina likidatzea erabaki zuen bankuan. 775 langileetatik gehienek onartu zuten neurria, prozesuarekin nekatuta; euren kontratuak likidatzea nahiago izan zuten. Ez zen langile guztien erabakia izan, ordea. Horietako batzuek urteak eman zituzten epaitegietan borrokan, baita borroka moralean ere, justuak zirela jakin bazekiten kalte-ordainak lortu aldera. Azkenik, 1995. urtean, langile horiek urteetako borroka irabazi zuten, epaitegietatik garaile irten ziren (Coop57).

Hastapenak

Testuinguru horretan, Coop57 zerbitzu finantzarioen kooperatiba gisa martxan jarri zuten 1996. urteko ekainaren 19an. Hasieran, lan elkartuko kooperatibismoarekin oso loturik egon zen bere garapena, baina apurka-apurka bere oinarri soziala ekonomia sozial eta eraldatzailearen beste eremu batzuetara

zabaldu zuen: kooperatibismoaren beste zenbait lerro, elkarte, fundazioa, gizarteratze enpresa, gizarte mugimendu, sindikatu etab. Aldi berean kooperatibako kide laguntzaileen oinarria handitzen joan zen (Coop57).

Gaur egun arteko garapena

2005etik, proposamenak estatutako beste herrialdeetan sortutako interesa zela eta, Coop57k sare bidezko zabalkundea abian jarri zuen. Aragoiko ekonomia sozial eta eraldatzaileko sare batek eta Coop57k, elkarlanean, proiektua elkarbanatzea erabaki zuten. Coop57ren eredia, estruktura juridikoa eta estruktura teknikoa baliatzea izan zen asmoa, baina lurralde bakoitzak autogestiorako ahalmena mantenduz. Hala, beste herrialde batean abian jarritako lehen saila Aragoikoa izan zen (2005). Printzipio horiekin bat, ondoren eratu ziren Coop57 Madril (2006), Coop57 Andaluzia (2008) eta Coop57 Galizia (2009). Coop57 (Euskal Herria), berriz, 2015eko ekainean jaio zen. Bertakoa den ekonomia sozial eta eraldatzailean oinarritutako sarea izatean datza herrialdeko sailen arrakasta.

Koop57k bere oinarri sozialaren proiektuak finantzatzen ditu. Proiektu horiek balio erantsia eskaintzen diote gizarteari. Euren jarduerarekin errealitate justuagoak, solidarioagoak eta gizatiarragoak sustatzen dituzte (Coop57).

Finantzazioa ez da bideratzen sektore konkretu batzuetara, ekonomia guztia hartzen du kontuan, betiere, ekonomia sozial eraldatzailearen printzipioak errespetatuz. Bereziki sektore hauetan jarduten dugu:

- Mota guztietako kooperatibak (lan, kontsumo, zerbitzu...)
- Laneratzeko edo gizarteratzeko ekimenak
- Pertsonen zaintza
- Mugimendu sozialen proiektuak
- Iraunkortasuna eta ingurumena
- Kultura eta hezkuntza
- Kalitatezko lanpostu duinak eta iraunkorrak sustatu
- Demokrazian eta parte-hartzean sakondu
- Oinarrizko asoziazionismoa

Bazkideek Coop57ren informazio buletina jasotzen dute sei hilabetero. Bertan, onartutako eta finantzatutako proiektu guztiak jasotzen dira (diru kopurua, epeak, proiektuaren deskribapena etab.) (Coop57).

4 FIARE KASUA

Hirugarren atala, honekin bukatuko dugu ibilbide hau, kontzeptu guztiak ikusi eta ulertu eta gero Fiare bankuaren azterketa hasi dezakegu. Lehen sarrera txiki bat egin diogunez gero, zuzenean banku hau barnetik ezagutzera pasatuko gara.

4.1 Antolaketa eta proiektuen baloraketa

Hemen, Fiaren antolaketa eta proiektu bat baloratzerako orduan segitzen dituen pausoak jorratuko ditugu.

4.1.1 Antolaketa

Puntu hau garatzeko Jesús Ochoa Berganzaren eta Javier Iñiguez del Valen laguntza izan dut. Horrela, Fiarek eskaintzen digun informazioaz gain, proiektu horretan parte hartu duten pertsonen bizipenak ere izango ditugu.

Nola funtzionatzen du Fiarek Espainia mailan? Jarraian komentatutako laguntzari esker xehetasun asko jaso ditut lan honetan honi buruz. Lehendabizi ikusiko dugu azpitaldeetan egiten dutela lan, hau da, Espainian hiru talde handi daude, goi aldean “norte”, behe aldean “sur” eta Mediterraneo, hauek talde ezberdinak dira. Eta lotura izan arren era independente batean egiten dute lan, bakoitza bere erabakiak hartzeko gai da eta ez du besteen baimenik behar. Honek abantaila eta desabantaila batzuk sortzen ditu entitatean, Jesus Ochoak azaldu zidan bezala, honek komunikazioa eragozten du, baina orain momentuan Fiare banku handienetarikoa ez denez, komunikazioa mantendu daiteke, eta bere usteetan sistema hau oso onuragarria da, espezializazio mailagatik. Euskal Herrian topa ditzakegun enpresa eta Andaluzian topa ditzakegun enpresak zerao ezberdinak dira. Beraz, horrelako sistema batek bakoitzak bere inguruarekiko daukan jakinduria aprobetxatzen du. “Komunikazio falta” hipotetiko horretaz gero hitz egingo dugu.

Behin ulertuta zonaldeak daudela, beste azpitalde bat ikusiko dugu, talde territorialak, adibidez Gipuzkoa edota Bizkaia bezala, bakoitza talde bat da, eta era independente batean egiten dute lan, talde handiek bezala. Gainera, Gipuzkoa justu berezia da berezietan, talde territorialetan ohikoena enpresak puntu batean egotea da, baina Gipuzkoaren kasuan dakigun bezala hainbat industri puntu ezberdin daude, beraz esan genezake beste azpitalde batzuk dituela ere, Donostialdea eta Tolosaldea bezala adibidez, hauek talde komarkalak dira.

4.1.2 Proiektuaren balorazioa

Baina, zertarako behar ditugu hainbeste talde? Zein da talde territorialen helburu eta eginbeharra? Taldeak dira dirua nora bideratzen den erabakitzen dutenak. Hau da, proiektu bat proposatzen denean, hauek aztertu egiten dute,

goitik behera, ahal duten puntu denak begiratu. Eta gero horretan oinarritzen dira erabaki bat hartzeko.

Zein dira erabaki horiek hartzen dituzten pertsonak? Pertsona talde hori "Comite Territorial" deritza, eta bertako pertsonak izan ohi dira, bere ingurua ezagutzeko. Pertsona horiek borondatez egiten dute lan. Hauen oinarritzko eginbeharra enpresa batek proposatu duen proiektua baloratzea da. Proiektu baloratzeko bi modu daude, ikuspegi ekonomikoa eta ikuspegi ingurugiro-soziala.

Orain egiten duten azterketa horri buruz hitz egingo dugu, zein pausu daude, nola egiten diren edota ze eboluzio izan ohi duten.

- 1) Oinarritzko analisi ekonomikoa
- 2) Ingurugiroa eta inpaktu sozialaren analisi konplexua
- 3) Analisi ekonomikoa totala

Hauekin hasiko gara:

4.1.2.1 Oinarritzko analisi ekonomikoa

Ingurugiroa eta inpaktu soziala baloratu baino lehen gogoratu behar dugu fiare banku bat dela, eta askotan esan dugun bezala honek ekonomikoki irabazi batzuk ere lortu nahi dituela, baina beti ere bide on batetik abiatuz. Hori dela eta, ingurugiro eta inpaktu sozialarekin hasi baino lehen honako azterketa txiki hau egiten da, non aurreikusiko dute proiektu hori ikuspegi ekonomikoa batetik errentagarria izan daitekeen edo ez. Beraz proiektuak inpaktu sozial oso altu bat eta ingurugiroa errespetatu arren, ekonomikoki baliagarria ez bada momentu horretan kantzelatuz egingo da, eta horrela denbora asko aurreztuko da hurrengo pausua ez eginez.

4.1.2.2 Ingurumen eta inpaktu sozialaren ebaluazioa

Behin aurreko atala pasa eta gero "comite socioambiental" edo ingurugiro-sozial batzordearen txanda izango litzateke. Beraien lan egiteko prozesua hurrengoa da:

- a) Batzordeko kide batzuk (bi edo hiru) pertsonalki enpresa edota proiektu hori martxan jarri duen erakundeetara joaten dira, barrutik lan nola egiten duten ezagutzera. Bertan, galdetegi bat jarraitzen dute, zergatik? Aurreikusita dauzkaten puntu garrantzitsu guztiak joratzeko eta beste alde batetik homogeneotasun bat bilatzeko. Argi dago galdetegi hau irekia dela, eta ez itxia, berdina ez baita industria metalurgiko bateko enpresa bat aztertzea edo eskola bat. Honez gain, aipatzea galdetegi

hori beti berritzen eta hazten ari dela, gai berri batzuk sartuz eta besteak eraldatuz, denborarekin ahal den eta finena utziz. Hemen, aurrean utzi ditugun pare bat gauza azalduko ditut. Aurreko atalean esan dugun bezala batzorde territorialak independenteak dira, ba jakin behar dugu batzorde bakoitzak bere galdetegia duela, eta beraien esku dagoela hau egin eta aldatzea. Azkenean, lurralde bakoitzak berak ezberdintzen eta identifikatzen dituzten xehetasunak dauzka, beraz talde espezializatu ezberdinak edukitzeak asko laguntzen duen ideia da. Gainera, kontuan eduki oso ohikoa dela enpresa aurretik ezagutzea bertakoak badira edo bertako langileren batekin erlazioa edukitzea. Hori dela eta, zeharkako informazio hau (galdetegian azaltzen ez dena) garrantzi handikoa da, eta askotan Jesus Ochoak esan zidan bezala, hau izaten da askotan gakoa baiezkoa edo ezezkoa erabakitzeko.

- b) Batzordea osatzen duten pertsona gehienak geratzen saiatzen dira jasotako informazio hori prozesatzeko. Galdetegi hori puntu-puntu jorratzen dute, eta baloratu eta gero, emaitza batzuk lortzen dituzte. Erantzuna ez da beti bai edo ez izaten, egia esan, horrelako talde bat osatzen duten pertsonak nahiko gogorak izaten dira, ulertzen dutelako beraien erantzuna garrantzi handikoa dela. Arazoa tarte gris horretan gaudenean gertatzen da, batzuk proiektuarekin aurrea jarraitzea nahi dutela, baina aldi berean beste batzuek ez dutela uste, adibidez, inpaktu soziala nahikoa duenik. Horrelako kasuetan bi irtenbide daude:
 - i. Bigarrenengo elkarrizketa bat egitea. Horrela, hain ziur ez dauden puntu horietaz gehiago hitz egiteko.
 - ii. Baldintza bat jartzea proiektuari. Askotan puntu negatibo bakarra nahikoa da ezezkoa jasotzeko. Hori dela eta, posible da esatea puntu hori zuzendu eta gero proiektuarekin aurrera jarraituko dutela, hau da, baldintza bat ezartzea. Geroago kuestinario hori goitik behera komentatuko dugu, bertan sakonduz. Orain ulertu duguna baiezkoaren eta ezezkoaren arteko geruza oso fina dela, ikusi dezakegu zeharkako informazio hori, lurralde batekoa izateagatik duguna, izan dezaken eragina emaitzan.

Galdetegia

Galdetegia 8 ataletan banatzen da, proiektuaren 8 aldagai ezberdin ikusteko. Horiek, denborarekin aldatzen dijoaz eta aldagai berri bat gehitzea ere posiblea da.

Galdetegi hau pribatua denez, ez dugu aukera izan hitzez-hitz irakurtzeko, baina bai eman digutela aukera jakiteko atal bakoitzean zer alderdi aztertzen diren eta zeintzuk diren hori aztertzeko arrazoiak.

1. Zergatik Fiare?

Lehenengo atal honetan Fiaren aukeraketan zentratzen dira, zergatik Fiare eta ez beste banka etiko bat, edota beste banka tradizionala? Azken aukera bezala

erabiltzen ari da Fiare, ala benetan gizartean inpaktu positibo bat nahi du egin eta horregatik, Fiare bezalako banku bat nahi du laguntzaile bezala?. Honekin batera, lehen atal honetan, enpresa indibidualista den jakin nahi da, bestelako entitate sozialekin loturarik al duen ala ez, eta zer enpresa sareetan mugitzen den.

2. Bizilagunak²

Zergatik bizilagunak atal honetan? Erraza, beste enpresa batzuen abala duten jakin nahi dute gehien bat hemen. Horren arabera proiektu osoaren diru kantitate guztia edo zati bat bakarrik ematea posible da, arriskuak gutxitzeko. Ulertu behar dugu enpresa batek bere proiektua burutzeko bi diru iturri ezberdinak erabili ahal dituela. Alderdi hori ere atal honetan aztertuko da, hau da, bestelako entitateekin duen erlazioa, dagoeneko kreditu bat duen ala ez, etab. Kreditua banatzea ere ohikoa da, batzuetan bankuek arrisku guztia beregain hartu nahi ez baitute.

3. Enpresa eta proiektua bera

Behin Fiareren zergatia eta egoera aztertuta dagoenean, enpresa bera aztertzer pasatuko gera, hemen enpresaren oinarritzko aktibitateaz egingo dugu hitz, zertan oinarritzen da, eta zer motatako aktibitate sekundarioak dauzkan. Hau oso garrantzitsua da, gertatu izan da bigarrenko aktibitate honek edota aktibitate sekundario batek proiektua bertan behera botatzea, zer askotan esan dugun bezala proiektuari baiezkoa emateko enpresa osoa aztertzen da.

Proiektua ere hemen hasiko gara barneratzen, zenbateko denbora izango duen, zein pertsona hartuko duten parte, zenbat ordu egingo dituzten bertan, eta proiektuak langileetan zer eragin edo inpaktu izango duen. Azkenik, aurretik izan dituzten esperientzi ezberdinak beste proiektuekin.

4. Komunikazio eta transparentzia

Hemengo puntu honetan proiektuaren bestelako alderdi bat aztertuko dugu, transparentzia, banka etikoentzat hain garrantzizkoa den puntua. Proiektua eta enpresa berak duen transparentzia baloratu eta gero, bertan emango den komunikazioa ikusiko dugu. Parte hartuko duten talde ezberdinei informazioa nola transmitituko zaie (langile, bezero...) eta web orrialde baten laguntza erabiliko duten.

5. Alderdi ekonomikoa

Dakigunez bezala, gero izango da azterketa ekonomiko intentsiboa, hala ere, hemen ere jorratuko dugu gai hau, esan dugun bezala ahal dugun puntu guztiak ikusiko ditugu. Jesus Ochoak esan digun bezala bertan bakarrik "alderdi ekonomiko fundamentalak" ikusiko ditugu.

² Atal bakoitzaren izena, nik asmatutakoa da.

Hemen egongo diren galderak: enpresako zein talde ekonomikoek hartuko duen parte, enpresa nola dagoen finantzatua, eta proiektuaren dirua nola bideratuko den galdetuko da.

6. Demokrazia

Demokrazia, pisu asko duen hitza, baina beharrezkoa horrelako proiektu batean, partizipatzeko zein bide dituzte bezeroak edo proiektuan parte hartuko duten pertsonak, ze motatako jerarkia dagoen, bidezko informazio banaketa, aukera berdintasuna, eta azken finean pertsona denak berdintasunean egoteko beharrezko atributoak baloratuko dira puntu honetan.

7. Ingurugiroan eta sozietatean egingo duen inpaktua

Lehen horrelako punturen bat agertzea posible den arren, puntu hau sakontzeko erabiliko dugu. Eta horregatik bitan banatuko dugu:

Inpaktu soziala: Pertsonetan izango duen eragina, lanpostuak zortuko dituen, hauek fijoak ala denboraldi batekoak diren, zer arazo zor ditzake proiektuak langileen ordutegikin, hau da, proiektuak sozietatearekin bat egiten duen, ala bakarrik puntu batzuk jorratuko dituen.

Ingurugiroan izango duen inpaktua: Energi kontsumoa, sortutako zabor ezberdinak, hauen gestioa eta pertsonen osasunean eraginik duen izan daiteke galdera posibleak.

8. Kanpoko konpromezua

Galdetegi honekin bukatzeko, enpresak kanpoari begira dituen mugimenduak aztertuko ditugu, ze erlazio dauzkan kanpoko enprekin, entitate publiko ezberdinekin dituen erlazioak, edota bere salmentak hemen edo atzerrian sortzen diren.

4.1.2.3 Analisi ekonomiko totala

Azterketa ekonomiko azkar hori, eta batzordea pasatu ondoren, orain bai ekonomikoki azterketa sakon bat egitera pasatzeko momentua dela. Hemen esatea azterketa ekonomikoa egiten duten pertsonak, eta beste puntu sozialak aztertzen dituzte pertsonak talde ezberdinekoak direla, hau da, ekonomia alde batetik doa eta ingurugiroa eta alderdi soziala bestetik. Analisi ekonomiko honetan benetan epe motz eta luzean izango duen errentagarritasuna eta arrisku maila baloratuko dute, ea errentagarria den bankuarentzat edo ez. Posible da azterketa ekonomiko simplea eta batzordea pasatu duen proiektu batek gero honako azterketa honetan bertan behera ustea.

4.2 Elkarrizketak

Lan honi beste balio erantsi bat emateko intentzioarekin ahal nuen informazio iturri onenak aukeratzeko saiatu naiz. Lan honen helburua Fiare kasua aztertzea izanik, Fiare bankuan parte hartzen duten kideen ideiak nahi nituen lan honetan barneratzea.

Elkarrizketaren helburua beste inon lortu ezin nuen informazioa lortzea zen, eta horri esker Fiare bankua aztertzerakoan zerbait pertsonala gehitzeko aukera izatea.

Orain lan honekin batera lortu ditudan elkarrizketa eta hitzorduaz arituko gara puntu honetan. Hiru elkarrizketa mota izan ditut:

1. Mugarik gabeko ekonomilariak organizazioarekin eginiko hitzorduak:

Jesus Ochoa (Fiareko Ingurumen eta inpaktu sozialaren ebaluazio taldearen kide) eta Javier Iñiguez del Val (banka etikoen aditua) izan dira mugarik gabeko ekonomilariak erakundetik lagundu egin nautenak puntu honekin. Lanaren zehar geratzen joan gara eta hainbat puntu ezberdinetan sakondu dugu. Elkarrizketa bat baino, hainbat hitzordu desberdin izan dira, oso garrantzitsuak izan direnak denboraldi honen zehar.

2. Peru Sasiari (Fiare Bankuko Presidenteordea eta Europako Banku Etikoen Federazioaren Presidentea) eginiko elkarrizketa:

Hurrengo puntuan elkarrizketa honetaz sakonduko dugu, eta zer metodologia eta teknika erabili ziren. Elkarrizketa hau puntu espezifiko batzuk jorratzeko ideiarekin egin zen. Elkarrizketa bakarra eta pertsonala Bilbon.

3. Ugo Biggeri-ri (Fiare Bankuko presidentea) eginiko elkarrizketa:

Kasu honetan, elkarrizketa inpersonala dela esan dezakegu, berarekin kontaktuan jarri eta gero galdera batzuk planteatu nizkion, eta emailen bidez bidali zizkidan.

Elkarrizketa mota

Elkarrizketa horietan planteaturiko metodologia azalduko dugu. Baina lehendabizi, nola definituko genuke Elkarrizketa bat?

"Es una técnica cualitativa, primaria, estática, personal y directa que suele aplicarse en investigaciones de naturaleza exploratoria.[...] La entrevista, como técnica cualitativa de información, persigue unos propósitos bien definidos; es más que una simple conversación." (Grande Esteban & Abascal Fernández, 2014)

Elkarrizketa motarekiko, hau semiestrukturatua izatea aukeratu nuen. Hona hemen 3 mota ezberdin:

"La entrevista estructurada se caracteriza porque el entrevistador realiza exclusivamente las preguntas que figuran en un guión."

Es semiestructurada cuando existe libertad para que el entrevistador introduzca ciertas preguntas según quién sea el entrevistado y en función del desarrollo de la entrevista.

En la entrevista en profundidad se perfila un guión general que no se ciñe a preguntas concretas.” (Grande Esteban & Abascal Fernández, 2014)

Peru sasiaren elkarrizketa:

Peru Sasiaren elkarrizketa egin nuen formalena izan zen. Bilbon geratu ginen, Deusto Unibertsitatean, berak aukeratutako lekuan.

Bakarra izanik, aukera bakarra nuen, eta beraz hau aprobetxatzea nahi nuen. Elkarrizketa prestatu nuen, elkarrizketa semiestrukturatu bat izateko intencioarekin. Ezin nitzen ezer prestatu gabe joan, elkarrizketak erritmo bat mantentzea nahi nuen eta. Hala ere, gai honi buruz aritzen ari garenez, ez dut uste elkarrizketa itxi bat idea ona zenik. Gainera, elkarrizketa semiestrukturatu bat erabiltzeak aukera eman zidan momentuan bururatzen zizkidan galdera interesgarri batzuk galdetzeko.

“La entrevista mixta o semiestructurada es aquella en la que, como su propio nombre indica, el entrevistador despliega una estrategia mixta, alternando preguntas estructuradas y con preguntas espontáneas.

Esto forma es más completa ya que, mientras que la parte preparada permite comparar entre los diferentes candidatos, la parte libre permite profundizar en las características específicas del candidato. Por ello, permite una mayor libertad y flexibilidad en la obtención de información.” (EntrevistadeTrabajo, s.f.)

Hauek dira hasiera batean planteatu nituen galderak:

17/09/2019

Peru Sasia

Vicepresidente y Miembro del Consejo de Administración de Fiare, y Presidente de la Federación Europea de Bancos Éticos

- Pongámonos en situación, ¿Cuál es tu situación/puesto actual en Fiare y en la banca ética en general?
- Me gustaría que te explayases con tu experiencia de Fiare, como fue ese proceso cuando empezó hasta que cuajó del todo.
- ¿Ha hecho la banca ética y Fiare en este caso un crecimiento según lo previsto? Como ves la banca ética en 5 años?

- ¿Crees que existe la posibilidad de que la banca ética alcance a la tradicional?
- Hay gente a la que le puede dar invertir su dinero en un proyecto que aún está creciendo como es Fiare, ¿Qué le diría a esas personas?
- ¿Cómo se decide a dónde va el dinero de los inversores? ¿O el criterio de colocación del sobrante?
- ¿Hasta qué punto es Fiare España independiente de Fiare Italia? ¿Cuál sería explicado sin entrar a demasiado detalle el funcionamiento de Fiare?
- Como profesor de ética, ¿Cuán importante es la ética en la economía, y qué cambiaría del sistema actual su incorporación y por que?
- ¿Que diferencias hay ante un impago respecto a la banca tradicional?
- Cuando un proyecto crece mucho se complica, es menos personal, y las decisiones son cada vez más difíciles. ¿Crees que puede llegar a ser un problema? ¿Estáis preparados para competir organizacionalmente con otros bancos tradicionales?

Beraz, definizioan irakurri dezakegun bezala galderak prestatzen joan nintzen. Hauek nire Gradu Amaierako Lanaren zuzendariarekin komentatu eta gero dena prest nuen Bilbora joateko. Bertan, bai Peru eta bai ni, eroso sentitu ginela esango nuke. 40 minututik gora iraun zuen elkarrizketak, nahi nuen bezala erritmoa jaitsi gabe, natural.

Elkarrizketaren ideia nagusiak:

Elkarrizketa hasieran, Peruk Fiare bankuaren sarrera bat egiten digu, eta nola eratua dagoen azaltzen digu. Bere hitzetan “Cuando hablamos de Fiare Banca Ética estamos utilizando ese término porque es el nombre comercial de una cooperativa de credito con 45.000 socios en España y en Italia” baina zergatik da Fiare hain berezia? Fiare sortzeko era bakarra da munduan, ulertu behar dugu Italia eta Espainiaren arteko lotura osoa dela. Horrela azaldu zigun, “no es lo mismo que una absorción mercantil, es un proceso de agregación cooperativa”.

Hau oso puntu interesgarria dela uste dut. Espainia atala eta Italia atala bat egin zutenean eskubide berdinekin elkartu ziren, egia da Italin sozio gehiago daudela, eta beraz “indar” gehiago dutela esan genezake. Baina berdin du hori, zer ez dute bilatuko beraien onura bakarrik, bat dira eta. Argi izan behar dugu ez dutela ofizina zentral bat ireki, bi herrialdeetan aldi berean zabaldu direla baizik. Ideia hori indartzeko esaldi hau erabiltzen du “Nosotros no estamos organizados como una entidad territorializada, tratamos de diluir la territorialización.” Esaldi arraroa kontuan edukiz ikusi dugula nola Espainian zonaldeetan egiten dutela lan, eta zonaldeen barruan azpiterritorioetan.

Baina, zein izan zen Fiare aurrera eramateko bururatu zitzaion lehenengoari? Hainbat pertsona eta entitate pentsatzen zuten sistema finantzarioa ez zegoela orientatuta ongizatera. Argi dago hasiera ez zela erraza izan.

“Nosotros pensábamos que en las finanzas se podía plantear una alternativa [...] para llevar adelante el proyecto y más que un ejercicio de utopismo no fuese un objetivo de estupidez directamente teníamos que pensar primero, si existía tejido suficiente en nuestra ciudadanía para desarrollar un proceso natural, aquí va a ser un proceso inevitablemente de raíz ciudadana”. Peru Sasia.

Zer esan nahi du honekin? Berak azaltzen du nola gizarteak aldaketak sozietateak eragin ditzaken, baina hau gertatu dadin, oinarri sendo eta natural bat behar dela uste du. Naturala esaten dudanean, azkenean sozietateak urteetan zehar beregain hartzen dituen baloreetaz hitz egiten ari naiz. Peruk ere esaten zuen, orain dela 50 urte aldaketa klimatikoaz hitz egitea ezinezkoa zela, baina gaur egun, gero eta garrantzia handiagoa dauka. Enpresa asko aldaketak egin dituzte gai honen inguruan, baina enpresak al dira aldaketa bat eragiten ari direnak? Atzean dagoen presio sozial hori da eragina duena hemen. Momentu batean Peru Sasiak esaten du ez duela epaitzen etikoak ez diren akzioak egiten dituzten enpresak, legearen barruan aritzen dira eta, eta ahal badute, egingo dutela uste du. Irtenbidea? Bere hitzetan: “Tenemos que generar un contexto para que las empresas estén motivadas para ser buenas.”

Zailtasunetaz hitz egitean azaltzen digu nola banku bat irekitzeak eskala ekonomiko handi bat eskatzen duen. Gainera ez ziren merkatu kapital garrantzitsuenetan sartzen. Hori dela eta, Peru Sasiak hasiera motela gogoratzen du. Prozesu horretan oferta asko egon ziren, “Tuvimos ofertas, inversores que querían comprar la idea, el mercado (...) hubo entidades financieras que nos propusieron ser un producto de ellas, y no tanto una entidad autónoma” hala ere, Fiarek bere bidea jarraitzea aukeratu zuen, bidea zailduz, baina independentzia irabaziz. Berak horrela definitzen du Fiare:

“Este ha sido un producto de pura arqueología social, hecho euro a euro, con el apoyo de organizaciones importantes.”

Peru Sasiak ideia bat argi utzi zidan, proiektua, ideia, entitatea, eta. ona izan arren, zuzendariak sekulako soldatak badituzte, proiektu horrek zentzua galtzen zuela, denen ongizatea bilatzen badu proiektu batek ezinezkoa dela pertsona batek besteek baino askoz gehiago irabaztea. Kasu honetan, Fiare bankuan soldata handiena txikiarekiko bakarrik lau aldiz handiagoa da, kontuan izateko datua.

Zer gehiago eskaintzan digu Fiarek? Informazioa, partizipazioa, bermeak, pertsona batzuk baloratuko dituzten eta ongizatea bilatzen duten beste hainbat atributu “toda esa lógica de información es lo que ofrece Fiare como un pack”.

Elkarrizketan momentu batean etika eta morala sartzen dira, Peru azkar bi hauek ezberdintzera pasatu zen. Eta bertan galdetu nion etikaren garrantzia ekonomian. Hona hemen azpimarratu nahi dudana zati txiki bat:

¿Qué importancia tiene el reflexionar sobre las decisiones correctas o incorrectas y las razones por las cuales son correctas o incorrectas en el ámbito económico? La importancia la tiene toda, porque la ética es esencialmente connaturalmente forma parte de todo proceso de toma de decisión.” Peru Sasia

Dirutaz hitz egiterakoan, hauek izan ziren ideia nagusiak. Lehenbizi inbertsioak egiteko talde bat dutela, Etica SGR. Eta bigarrena altxotegiarekin dituzten arazoak. “No podemos invertir en cotizadas y no podemos invertir en armas. Ese es uno de los dilemas éticos de la banca ética, qué hacer con la tesorería.”

Fiare gero eta handiagoa da, hori arazo bat izango al da? Galdera hori egiteko gogo asko nuen, Jesús Ochoak gomendatu zidan, Perurekin hitz egin eta gero, ulertu nuen ez dakitela zer gertatuko den, baina aldaketa handia dela, eta ematen duenez ahalegin guztiak jarriko dituztela bertan. Hau esan zuen Peruk “Crear una estructura de gobernanza que esté capacitada para una participación madura y eficaz es uno de los principios estratégicos del banco y le dedicamos un monton de recursos.” Nortasuna mantentzeko erronka dute orain beraien aurrean.

Maileguren inguruan, Espainian oraindik ez dira mailegurik ematen bezero ohikoei, kontsumorako edo etxe bat erosteko. Maileguak ematea nahi dute, baina zaila dela deritzote. Ez-ordaintzei aurre egiteko lerro parabankario bat dute, laguntza eskaintzeko. Ulertzen dugu horrelako banku batek ezin duela inor etxe batetik kaleratu, beraien irudientzat oso kaltegarria izango litzateke. Mailegu hauek noski oso kontrolatuak izango lirateke, eta ez edozein etxeetarako “Fiare no hubiera concedido el hipotecario a Pablo Iglesias.”, adierazten du Peru Sasiak.

Azkenik elkarrizketa bukatzeko fundazioetaz hitz egin genuen. “La fundación es absolutamente estratégica en el desarrollo del proyecto y del mantenimiento de nuestra identidad.” Bi fundazio daude, bat Espainian eta beste Italian. Espainiako fundazioak aktibitate parabankarioa egiten du, Italian jarduera parabankario hori sukurtsalen bidez egiten da. Espainian hori ez da posible, sukurtsal faltarengatik. Horregatik Espainian asoziazio sare territorial bat erabiltzen da.

Ugo Biggeriren elkarrizketa

Lehenbizi honen atzean dagoen historia azalduko dizuet. Informazioa bilatuz, momentu batean Ugoren Twitter-eko kontua aurkitu nuen, eta proba egin nuen eta mezu bat bidali nion. Egia esan ez nuen esperantza handirik. Ez zidan erantzun bakarrik, berarekin kontaktuan jartzeko ahal zituen bide guztiak eman

zizkidan, eta azkenean emailetik egin genuen. Esan behar dut sentitu nuen gertutasuna izugarrikoa izan zela. Hona hemen bere ideia garrantzitsuenak

Berak emandako Fiare Bankuaren definizioa “Significa impulsar el Retos de una finanza etica, participada, cooperativa y comprometidas con las instancias de las redes sociales.”

Horrez gain, azaltzen digu nola ingurugiroa eta sozietatearekin bat egiten dituzten ekonomiak beste arau batzuk behar dituztela. Bere ustez finantza etikoek arazoaren muinera barneratzen dira, bakarrik kontuan ez edukiz emaitza ekonomikoak, baita bestelako emaitzak ere. Hala nola, inpaktu soziala adibidez.

“En mi opinión, la finanza ética llega al corazón del problema: no utilizar las ganancias como un criterio único para evaluar las empresas económicas. Por el contrario, defina objetivos estratégicos no económicos (sociales, ambientales, culturales...) e intente obtener los mejores resultados posibles con respecto a estos objetivos considerando la "restricción" de las ganancias.” Ugo Biggeri

Bera proiektu honen fundatzaileetariko bat dela esaten du. Proiektua aurrera egin ahala, internazioalki eratzea nahi zuten, Espainia aukeratu zuten kultura gertutasunagatik nazioarteratze mailan.

Azkenik, asko eskertzen du bertan parte hartu zuten pertsonak, egin zuten lan kooperatiboa eta sortu ziren adiskideak.

4.3 Fiare zenbakiak, analisi finantzarioa

Atal hau garatzeko, Fiare web gunean argitaratutako urteko txostenak erabiliko ditugu, horrela aurten eta azkeneko urteetan bizi izan dituzten aldaketak argi ikusiko ditugu. Beraz datu hauetatik abiatuz, balantzea aztertzeaz gain, bestelako datu batzuk ere aztertuko ditugu: Bezero kopurua, emaitza banaketa etab.

Lehendabizi Espainia atala ikusiko dugu eta gero, banka bere osotasunean.

Taula 6 Fiare España jasotako diru kantitatea

Año	Captación (en miles de euros)	%
2014	36.336	-
2015	66.739	84%
2016	79.058	18%
2017	112.421	42%
2018	126.893	13%

Iturria: Balance social Fiare, 2018:15

Hemen Espainian guztira jaso den diru kantitatea ikusi dezakegu, eta bere ondoan ehunekoetan egindako aldaketak. Lehengo urtetik bigarrenkoa, hau da 2014-2015 urteen egindako aldaketa %84koa da, oso datu interesgarria, baino aldi berean normala, proiektu hasieran kantitateak txikiagoak dira eta beraz aldaketak ehuneko handiago bat suposatzen dute, hau da horrekin ulertu

dezakegu proiektuak harrera ona eduki zuela, 2017.urtean ere beste handikuntza handia daka, berriz lehenduko dena 2018.urtean. 2019. urtean lortuko den emaitza garrantzitsua izango da, handikuntza hauek estabilizatu diren hala ez ulertzeko.

Taula 7 Fiare Espainian egindako operazioak

Año	Operaciones autorizadas	Volumen crédito autorizado (miles de €)	Operaciones que derivan de migración posiciones	Saldo gastos (miles de €)	Variación total gastos	Variación porcentual gastos
2014	12	1.377	12	323		
2015	95	19.712	51	11.686	11.363	3518%
2016	48	27.381	2	16.223	4.537	39%
2017	93	34.920	0	32.650	16.427	101%
2018	76	10.018	0	44.695	12.045	37%

Iturria: Balance social Fiare, 2018:15

Hurrengo taula honetan Espainia mailan egindako eragiketak, emandako kreditua eta gastuak ikusi ditzakegu, adibidez. Hemendik atera dezakegun irakurketa hurrengoak dira.

1. Operazio kantitatea eta bolumena: Lehengo urteetan eragiketak eta bolumenak handitu ziren, baina zer gertatu zen 3. urtean? Ergaiketak behera egin arren, bolumenak gora egin zuen kasu honetan, hau da, eragiketa gutxiago baina bolumen handiagokoak egin ziren. 2017an berriz handitu ziren eragiketak, baina bolumena proportzionalki ez zuen hainbesteko gorakada izan. Azkenik 2018. urtean aipatu behar da bolumenak izugarritzko beherakada izan duela Espainian.
2. Bolumen eta gastua: Bolumenak gora egin ahala, ohikoa da gastua handiagoa izatea ere, lehengo urtean gastuak %23,46a suposatzen du, hurrengo bi urteetan %59,2 eta hirugarrenengan %93,50era pasatzen gara. Urteak igaro ahala, gastua gora doa, baina bolumenak ez hainbeste. Eta, azkenik, 2018an gastuak gora egin du eta bolumenak behera. Hortaz, gastuak %446a suposatzen du, gastuaren handikuntza hau Bilbon irekitako sukursala eta langile berriengatik izan daiteke.

Orain Fiare bere osotasunean banku bat bezala aztertzerara pasatuko gara. Horretarako lehendabizi sortutako sarrerak ikusiko ditugu.

Taula 8 Fiarek sortutako diru partidak

PARTIDAK	31/12/2018	2018%	Aldaketa	31/12/2017	2017%
Intereses activos e ingreso asimilados	31.582.406	82%	105%	30.156.694	86%
Intereses pasivos y gastos asimilados	-3.898.476	-10%	73%	-5.368.857	-15%
Comisiones activas	16.178.483	42%	110%	14.724.278	42%
Comisiones pasivas	-1.438.703	-4%	135%	-1.062.398	-3%
Dividendos e ingresos similares	1.673.735	4%	128%	1.304.494	4%
Resultado neto de la actividad de negociación	258.205	1%	-15%	-1.682.488	-5%
Resultado neto de la actividad de cobertura	0	0%	0%	-42.996	0%
Ganancias (pérdidas) de cesión o recompra de:	1.618.892	4%	101%	1.607.602	5%
a) activos financieros evaluados según el coste amortizado	172.060	0%	-	0	0%
b) activos financieros evaluados según el valor razonable con efecto sobre la rentabilidad en conjunto	1.477.830	4%	90%	1.647.007	5%
d) pasivos financieros	-30.998	0%	79%	-39.405	0%
Resultado neto de los activos y pasivos financieros evaluados según el valor razonable	-855.302	-2%	-13425%	6.371	0%
Ajustes/recuperaciones de valor netas por deterioro de:	-7.432.215	-19%	151%	-4.916.561	-14%
a) activos financieros evaluados según el coste amortizado	-7.475.895	-20%	154%	-4.860.039	-14%
b) activos financieros evaluados según el valor razonable con efecto sobre la rentabilidad en conjunto	43.680	0%	-77%	-56.522	0%
Gastos para el personal	10.959	0%	12%	89.931	0%
Otros gastos/ingresos de gestión	597.745	2%	179%	333.500	1%
Ganancias (pérdidas) de las participaciones	0	0%	-	0	0%
Ganancias (pérdidas) de cesión de inversiones	-1.539	0%	90%	-1.712	0%
Ganancias (pérdidas) de los grupos de actividad en fase de separación de activos sin impuestos	0	0%	-	0	0%
TOTAL VALOR ECONÓMICO GENERADO	38.294.190	100%	109%	35.147.858	100%

Iturria: Egileak berak egina, Balance social Fiare, 2018:22 datuetan oinarrituta

Aurreko taulan bankuan sortu dituen sarrera guztiak ikusi ditzakegu, orain hauek ulertzea pasatuko gera.

2017. urtean Fiare bankuak 35.147.858 euro sortu zituen, honen jatorria interes aktiboak (%86) eta komisio aktiboak (%42) izago lirake. Hau da, horiek izango ziren bankuaren sarrera nagusiak. Bere jarduera motarengatik esan dezakegu ohikoa dela. Beste alde batetik bere gastu nagusiak interes pasiboak (%15) eta amortizazio kostuan baloratutako aktibo finantzarioak (%14) izango lirake. Portzentaiak ikusiz argi dago sarrerak gastuak baino inpaktu handiagoa

dutela, bestelako eragiketak ez dute hainbesteko inpakturik, aipatutako 4 horiek dira dena mugitzen dutenak.

2018. urteari begira, sorturiko balio ekonomikoak gora egin du, 35.147.858tik 38.294.190 izatera pasatu da, beraz, %9 ko igoera bat izan du. Datu hori oso ona da Fiare bankuarentzat, bankua gora egin ahala oso normala da bere zenbakiak handitzea, bai sarrerak eta gastuak. Baina sorturiko balio ekonomikoak gora egiteak esan nahi du igoera hori ondo kudeatzen ari dela, eta bere errentagarritasuna gora doala. Orain igoera hori nundik datorren ikusiko dugu.

Aurreko urtean bezala, bere sarrera eta gastu nagusiak berdinak dira, baina hauetan aldaketak egon dira. Interesetik lortutako sarrerak gora egin dute %5ean, baino aldi berean sorturiko balio ekonomikoarekiko duen bolumena behera egin du %4 batean. Komisioen kasuan sarrerak %10 igo dira, eta sorturiko balioarekiko berdin mantentzen dira, orain gastuak ikusiko ditugu. Interes pasiboen kasuan %27an jaitsi dira, eta beraz, totalarekiko duen balioa %5ean egin du behera. Azkenik amortizazio kostuan baloratutako aktibo finantzarioen gastua %54 igo da, eta beraz osoarekiko balioa ere.

Mugimendu hauek kontuan izanda, esan dezakegu bi aktiboen igoerak eta pasibo baten jaitsierak, beste pasiboen igoera baino indar gehiago eduki duela eta beraz, urteko sorturiko balio ekonomikoren emaitza positiboa izan da. Ehunekoetan begiraturaz mugimendu handiak ikusten ditugun arren, kasu batzuetan ez gara larritu behar, osoarekiko garrantzi txikia dute eta

Hau dena ulertu eta gero, lorturiko diru horrekin zer gertatu den ikusiko dugu, nola banatu den, eta zein taldeetan bukatu duen. Taula 9 Sortutako diruaren banaketa.

Taula 9 Sortutako diruaren banaketa

DISTRIBUCIÓN DEL VALOR ECONOMICO GENERADO	31/12/2018	2018%	Aldaketa	31/12/2017	2017%
TOTAL VALOR ECONÓMICO GENERADO	38.294.191	100%	109%	35.147.858	100%
Valor económico distribuido a los proveedores	-10.607.652	-28%	107%	-9.925.790	-28%
Valor económico distribuido a los empleados	-19.420.408	-51%	103%	-18.780.803	-53%
Valor económico distribuido a las personas socias accionistas	-28.911	0%	197%	-14.660	0%
Valor económico distribuido administración central y periférica	-191.669	-1%	32%	-597.428	-2%
Valor económico distribuido a colectividad y ambiente	-2.470.099	-6%	156%	-1.578.523	-4%
TOTAL VALOR ECONÓMICO DISTRIBUIDO	-32.718.738	-85%	106%	-30.897.204	-88%

Iturria: Egileak berak egina, Balance social Fiare, 2018:23 datuetan oinarrituta

2018. urtean, sorturiko balio ekonomiko osoaren %85 banatu du Fiare bankuak, aurreko urtean baino %6 gehiago, hala ere, gehiago banatu arren proportzionalki gutxiago banatu du, ikusi dezakegun bezala.

Hornitzaileei banaturiko balio ekonomikoa: 10 milioi baino gehiago, sorturiko %28a. Aurreko urtearekiko %7an handitu da, ez da arraroa kontuan edukiz enpresa gero eta handiagoa dela, proportzionalki mantendu egiten da. Gainera Fiareko txostenean honen banakuntza espezifikoa ikusi dezakegu:

“A continuación mostramos por exhaustividad una lista de los principales componentes de coste 2018 en millares de euros: telefónicos (146), energía eléctrica, agua y gas (227), limpieza locales (208), postales (146), papelería e impresión (259), procesamiento y transmisión de datos (603), reembolso de gastos (544), cánones de subcontratación de servicios informáticos (1.643), servicios de cajeros automáticos (1.131), otros servicios IT (941) prestaciones de servicios profesionales (814), asesoramientos (135), información y certificados (422), alquileres de inmuebles (948), transportes (152), seguros (146) y mantenimiento (516).” (Fiare Banca Etica, 2018)

Langileei banaturiko balio ekonomikoa: Hau da bolumen gehiago duen kontua taula honetan, langileetan sorturiko %50a baino gehiago banatu da, zerbitzu enpresa bat denez, pertsonal gaztuak eragin handia du, proportzionalki % 2 jaitsi da, baino balio absolutuetan pixka bat egin du gora.

Akzionistak diren pertsona sozioetan banaturiko balio ekonomikoa: Ehunekoetan aldaketa oso handia den arren balio absolutuetan ez dauka garrantzirik honek, txostenean gainera azaldu egiten dira:

“El banco, según distintas modalidades, prevé una distribución de valor económico a las personas socias. Las principales transferencias conciernen a:

- 19 mil euros respecto a la tasa Tobin/derecho de timbre no recuperado por los clientes/ las personas socias;*

- 10 mil euros correspondientes al coste soportado por el banco para enviar BancaNote gratuitamente a las personas socias”.* (Fiare Banca Etica, 2018)

Administrazio eta periferian banaturiko balio ekonomikoa: Hau, udalarekiko dituzten zergak, zabor gastuak, erregistroa etab. Barneratzen dira. Balio absolutuetan ez dauka garrantzi handirik, baina aipatu behar dugu jaitziera garrantzitsua izan duela.

Kolektibitatean eta ingurugiroan banaturiko balio ekonomikoa: %50eko baino igoera handiago bat eduki du aurreko urtearekiko, eta aurten sorturiko osoaren %6a pasatzera izan da. Bertan, zer dagoen ulertzeko txosteneko definizioa erabiliko dugu.

“Incluye varios componentes: las esponsorizaciones, las donaciones y las liberalidades, los costes soportados por la participación en actividades sociales y ferias, las retrocesiones de comisiones hechas a las organizaciones titulares de una Tarjeta Affinity, las Contribuciones Asociativas desembolsadas a favor de Asociaciones o Entes no relacionados con la actividad bancaria institucional

típica y las contribuciones para los fondos de resolución de crisis de los bancos y para el fondo ABI de empleo.” (Fiare Banca Etica, 2018)

Beraz, sortutako baliko ekonomikoa – banaturiko balio ekonomikoa= Gordetako balio ekonomikoa (total valor económico rete.

Irudia 6 Gordetako balio ekonomikoaren banaketa

DISTRIBUCIÓN DEL VALOR ECONOMICO RETENIDO	31/12/2018	2018%	Aldaketa	31/12/2017	2017%
TOTAL VALOR ECONÓMICO RETENIDO	5.575.453	15%	131%	4.250.654	12%
Provisiones netas de los fondos de riesgos y gastos	-537.644	1%	-148%	364.488	1%
Ajustes/recuperaciones de valor netas de inmovilizado material	969.047	3%	120%	808.696	2%
Ajustes/recuperaciones de valor netas de inmovilizado inmaterial	637.785	2%	179%	355.665	1%
Amortizaciones mejoras de bienes de terceros	233.881	1%	73%	321.802	1%
Ajustes de valor de las participaciones	0	0%	0%	0	0%
Resultado neto de la evaluación según el valor razonable del inmovilizado material e inmaterial	0	0%	0%	0	0%
Ajustes de valor de la puesta en marcha	0	0%	0%	0	0%
Impuestos sobre la renta del ejercicio (variación anticipados y diferidos)	1.184.680	3%	428%	276.794	1%
Beneficio destinado a reservas	3.087.703	8%	145%	2.123.208	6%

Iturria: Egileak berak egin, Balance social Fiare, 2018:22 datuetan oinarrituta

Hemendik ezin dugu asko esan, banatutako portzentaia txikitu egin denez, geratutako balio ekonomikoak gora egin du, bai balinoarekiko 515 igo delako, bai honek suposatzen duen ehunekoarekiko, %3 gehiago gordetzen da orain.

Puntu garrantzitsuena erreserbetan gordetako mozkinak izango lirateke, hauek %45ean igo dira eta, azkenik aipatzea zergekiko aurrerakinak laukoiztu egn direla, milioi batera helduz.

Taula 10 Irabazi eta gastuen kontua

Banka etikoaren azterketa, Fiare Kasua

	CUENTA DE RESULTADOS REORGANIZADA	31/12/2018	2018%	Aldaketa	31/12/2017	2017%
10	Intereses percibidos e ingresos asimilados	31.582.406	108%	105%	30.156.694	116%
20	Intereses a pagar y gastos asimilados	-3.898.476	-13%	73%	-5.368.857	-21%
70	Dividendos e ingresos similares	1.673.735	6%	128%	1.304.494	5%
30	MARGEN DE INTERÉS	29.357.665	100%	113%	26.092.331	100%
40	Comisiones percibidas	16.178.483	110%	110%	14.724.277	108%
50	Comisiones a pagar	-1.498.703	-10%	133%	-1.127.398	-8%
60	<i>COMISIONES NETAS</i>	14.679.780	100%	108%	13.596.880	100%
	MARGEN GESTIÓN DINERO Y SERVICIOS	44.037.445	100%	111%	39.689.211	100%
80	Resultado neto de la actividad de negociación	258.205	25%	-15%	-1.682.488	1509%
90	Resultado neto de la actividad de cobertura	-			-42.997	39%
100	Beneficios/pérdidas por cesión o readquisición de:	1.618.892	158%	101%	1.607.602	-1442%
	a) activos financieros calculados según el coste amortizado	172.060			-	
	b) activos financieros calculados según el valor razonable que afectan a la rentabilidad en conjunto	1.477.830		90%	1.647.007	
	d) pasivos financieros	-			-39.405	
110	Resultado neto de los activos y pasivos financieros calculados según el valor razonable	-855.302	-84%	-13425%	6.371	-6%
	<i>RESULTADO NETO DE LAS OPERACIONES FINANCIERAS</i>	1.021.795	100%	-916%	-111.511	100%
	MARGEN DE INTERMEDIACIÓN	45.059.240	100%	114%	39.577.700	100%
150	Gastos administrativos:					
	a) gastos para el personal	-17.248.879	51%	104%	-16.523.503	53%
	b) otros gastos administrativos	-18.778.293	56%	108%	-17.386.786	56%
190	Otros gastos/ingresos de gestión	3.920.704	-12%	104%	3.758.795	-12%
	<i>GASTOS ADMINISTRATIVOS NETOS</i>	-32.106.468	95%	106%	-30.151.494	96%
170	Ajustes/reintegraciones de valor netos de activos tangibles	-969.048	3%	120%	-808.696	3%
180	Ajustes/reintegraciones de valor netos de activos intangibles	-637.785	2%	179%	-355.665	1%
	<i>AJUSTES DE VALOR DE ACTIVOS NO FINANCIEROS</i>	-1.606.833	5%	138%	-1.164.361	4%
	<i>TOTAL GASTOS DE FUNCIONAMIENTO</i>	-33.713.301	100%	108%	-31.315.855	100%
	RESULTADO BRUTO DE GESTIÓN	11.345.939	100%	137%	8.261.845	100%
160	Provisiones netas de los fondos de riesgos y gastos	495.955	100%	-122%	-407.164	100%
	<i>PROVISIONES NETAS DE LOS FONDOS DE RIESGOS Y GASTOS</i>	495.955	100%	-122%	-407.164	100%
130	Ajustes/reintegraciones de valor netos por depreciación de:	-			-	
	a) activos financieros calculados según el coste amortizado	-7.475.895	100%	154%	-4.860.039	100%
	<i>AJUSTES DE VALOR NETOS DE CRÉDITOS</i>	-7.475.895	100%	154%	-4.860.039	100%
130	Ajustes/reintegraciones de valor netos por depreciación de:	-			-	
	b) activos financieros calculados según el valor razonable que afectan a la rentabilidad en conjunto	43.681	100%	-77%	-56.522	100%
	<i>AJUSTES DE VALOR NETOS DE OTROS ACTIVOS FINANCIEROS</i>	43.681	100%	-77%	-56.522	100%
	RESULTADO DE GESTIÓN	4.409.680	100%	150%	2.938.121	100%
210	Beneficios (Pérdidas) de las participaciones	-			-	
220	Resultado neto del cálculo según el valor razonable de los activos tangibles e intangibles	-			-	
230	Ajustes de valor del fondo de comercio	-			-	
240	Beneficios (Pérdidas) por cesión de inversiones	-1.539	100%	90%	-1.713	100%
280	Beneficio (Pérdida) de los grupos de activos en fase de cesión sin impuestos	-			-	
	<i>OTROS INGRESOS Y GASTOS (NO ACT. ORD.)</i>	-1.539	100%	90%	-1.713	100%
	RENTA DE PERIODO IMPUESTOS INCLUIDOS	4.408.141	134%	150%	2.936.408	129%
290	Impuestos sobre la renta del ejercicio de los movimientos	-1.120.438	-34%	169%	-663.200	-29%
340	RENTA NETA DE PERIODO	3.287.703	100%	145%	2.273.208	100%

Iturria: Egileak berak egina, Balance social Fiare, 2018:31 datuetan oinarrituta

Hemen daukagu irabazi eta galeren kontua, eta datu batzuk gogoratu ditzakegu aurreko tauletatik. Hau ulertzera pasatuko gara, datuak eta Fiare txostenak eskaintzen diguen azalpenak erabiliz.

Interes margina eta diru eta zerbitzu gestio margina : Bi hauek batera ikusiko ditugu bi arrazoiengatik: Lehenengoa, aurretik aztertuta ditugun kontuak direlako sortutako balio ekonomiko taulan, eta bigarrenkoa izaeragatik, bi kontu hauek dira eta bankuko diru sarrera garrantzitsuenak.

%13ko eta %11ko hazkuntzarekin, erraza da jakitea hauek izan duten emaitza hona dela, hala ere Fiare txostenak emandako azalpenari erreparatzen badiogu, hau irakurri dezakegu.

“El ejercicio 2018 se ha caracterizado por el posterior descenso de los tipos de interés tanto activos como pasivos; el margen de interés muestra un aumento de 2,9 millones de euros respecto a 2017 frente a un recorte de los tipos medios de 2,35 puntos porcentuales (2,60% en 2017).

En el crecimiento del margen de interés influye el aumento de las masas utilizadas, la disminución del coste de la captación y una recuperación de la aportación de la tesorería que ha contribuido sobre el margen de interés” (Fiare Banca Etica, 2018)

Interes jaitsiera hauetatik lortzen diren sarrera eta gastuak beheratu dituzte, gastuak kontu txikiago bat denez, interes jaitsiera honek ez dio lagundu Fiare bankari, hala ere, aktibitatea handitzea lortu dutenez, emaitza honak izan dituzte.

Intermediario margina: Aldaketa txikia izan arren, esan behar da positiboa izan dela, eta aurreko urtearekin konparatuz gero handikuntza %14koa izan dela. Baina ez gara nahastu behar, handikuntza honen atzean interes marginak izan duen gorakada dago, egia esa, intermedio margina lortzeko erabilitako azkeneko kontuak ez dute aldaketa handirik suposatzen.

Gestio emaitza gordina: 8.261.845 eurotik 11.345.939 eurora igaro da kontu hau, gastuak asko handitu dira Fiare bankuan, eta tablan begiraturik konturako gara gastu administratibo garbiak direla aldaketa osoaren %95a, eta beraz hau da ikusiko dugun puntua.

Bertan sakontzen badugu, pertsonal gastuak, bestelako gastu administratiboak eta gestio sarrera/gastuak topatuko ditugu. Pertsonal gastuak eta beste administrazio gastuak %4ko eta %8ko igoerak izan dituzte, datu ohikoak Fiare bankua bizitzen ari den hazkuntza kontuan hartuta. Pertsonal gastua espezifikoki langile berrien inkorporazioa dela eta justifikatzen su Fiarek, beste administrazio gastuarekiko hau jakin dezakegu:

“Incluyen el coste del impuesto sobre el timbre de las pólizas títulos y las c/c por un total de 3.321 mil euros, el coste de los banqueros ambulantes por 2.155 mil euros respecto a los 2.157 mil euros de 2017 y las cuotas ordinarias y extraordinarias para los fondos de resolución y de los depositantes por 363 y 924 mil euros respectivamente”. (Fiare Banca Etica, 2018)

Behintzat bi gastu hauek leuntzeko beste gestio sarrerak edukiko ditugu, %6ko handikuntzarekin. Azken finean 3 puntu hauek beharrezkoak dira bankua aurrera jarraitzeko.

Gestio emaitza: Gestio emaitza gordinatik, gestio emaitzera igarotzeko, hainbat puntu igaro behar dira, baina benetan aldaketa bat suposatu duena bakarria izan da, kredituei eginiko balio garbi egokitzapenak, hau ulertzeko Fiare berak emandako azalpena erabiliko dugu berriz ere.

“El proceso de evaluación de los créditos improductivos se ha realizado desde un punto de vista prudencial tanto a causa de las posibilidades reales como al tiempo de recuperación. El riesgo del crédito ha conllevado un importe total de ajustes de 7.476 mil euros respecto a los 4.860 mil euros en 2017. Los créditos no exigibles netos ascienden a 7.263 mil euros lo que equivale al 0,81% de los créditos netos frente a la clientela (0,89% en 2017) y al 2,53% (2,96% en 2017) brutos, unos porcentajes muy por debajo de la media del sector (2,18% para los créditos no exigibles netos)”. (Fiare Banca Etica, 2018)

Zerga aurreko eta ondorengo emaitzak:

Irudia 7 Zerga aurreko eta ondorengo emaitzak

RENTA DE PERIODO IMPUESTOS INCLUIDOS	4.408.141	134%	150%	2.936.408	129%
Impuestos sobre la renta del ejercicio de los movimientos	-1.120.438	-34%	169%	-663.200	-29%
RENTA NETA DE PERIODO	3.287.703	100%	145%	2.273.208	100%

Iturria: Egileak berak egina, Balance social Fiare, 2018:31 datuetan oinarrituta

Oso interesgarria iruditu zait azkeneko atal hau, eta horregatik argi ikusteko ekarri dut berriz ere taula zati hau.

Urteko emaitza %45ko igoera izan du, izugarrizko datua iruditzen zait hau, banku honen joera oso gorakorra da eta hurrengo urteetan zehar horrela jarraituz gero beste askorek bezala egonkortzeko aukera izan dezake.

Baita ere esatea zerga aurreko emaitza %50 igoera izan duela, baina sarrerak igo direnez, zergak ere, eta azkenean proportzionalki pixka bat jaitsi da. Honekin esan nahi dudana 2017an zergak %29 bolumena zuela, eta 2018an hori %34a izatera pasatu dela.

4.3.1 Ratioen azterketa:

Zorpetze ratioa:

Ratio honek, enpresa batek kanpo finantzazioaren erabilera neurtzen du bere baliabidekiko. Ratio hau handia izango balitz, 1-etik gertu, egoera finantzario desegonkor bat duela adieraziko zuen, kanpo baliabide asko behar dituelako. Aldiz, ratioa txikia bada, kanpo finantzazio gutxiago erabiltzen duela esan nahiko du, eta beraz egonkortasun bat erakutsiko du enpresak. Orain Fiare bankuari aplikatuko diogu hau. Pasibo korrontea + Pasibo ez korrontea/Ondare garbia = 19,31. Hau da, Fiarek bere baliabide propioen balioa 19 aldiz dauka zorretan. Datu hori oso ikaragarria dirudien arren, Santander bankuaren zorpetze ratioa ikusiko dugu, bere urteko balantzetik aterata.

Santander bankuaren kasuan 12,59koa da. Beraz bi kasuetan oso handiak izan arren, enpresa mota eta sektorea kontuan izanda ez gara larritu behar. Enpresa normalentzat 5etik behera egoten da, eta askotan 0.5 inguruan egotea da gomendagarria.

Autonomia ratioa:

Aurrekoaren datu berdinak erabiliko ditugu, baina orain orden ezberdin batean. Honela, Ondare Garbia/Pasibo korrontea + Pasibo ez korrontea eginik, enpresa batek kanpo baliabideen erabilerarekiko izango duen menpekotasuna adierazten du. 0,8 eta 1,5 zenbakien artean egotea izan ohi da gomendazioa, hala ere, gure kasuan ez da horrela izango.

Lehenbizi Fiare bankua aztertuko dugu. Eragiketa egiten badugu, 0,051eko emaitza lortuko dugu. Aurreko atalean ikusi dugun bezala pasibo korronte eta ez korronteak kantitate askoz ere handiago bat dute ondare garbia baino. Hori dela eta, esan genezakegu Fiare bankuak dependentzi handia duela kanpo baliabideekiko.

Orain Santander bankua ikusiko dugu, kasu honetan emaitza 0,079koa da, Fiare baino zertxo bait handiagoa, baino irakurketa bera da. Bankuek kanpo baliabideekiko duten dependentzia maila oso altua da.

Berme ratioa:

Berme ratioak hartzekodunek zorrak kobratzeko duten bermea adierazten du. Kalulu hau egiteko Aktibo osoa / Pasibo Korrontea+Pasibo ez korrontea erabiliko dugu. Emaitza ohikoa 1,5 eta 2.5 artean aritzen da. 1-etik behera egongo balitz, enpresaren ondare garbia negatiboa dela esan nahiko zuen, eta beraz porrot egingo zuen enpresak.

Goazen Fiare aztertzerara, aktibo totalak 1.903.368 mila euro dira, datu hau, eta aurreko guztiak balantzetik atera dira. Beste alde batetik, bi pasiboen gehiketa 1.809.666 ematen du. Bien arteko zatiketak 1.051 emaitzera eramango gaitu. Oso zenbaki txikia, zer dela eta? Fiare bankuan, banku gehienetan bezala, aktibo eta pasiboen partidak, oso handiak direla ondare garbiarekin alderatuz. Hori dela eta, lortu ditugun emaitzak ez dira "gomendagarriak", baina sektoreak ere aldea egiten duenez, hemen bai dira ohikoak.

Ziurtatzeko aurrean bezala Santander Bankua ikusiko dugu. Santanderren kasuan berme ratioak 1,079ren balioa dauka, Fiareren oso gertu.

Konklusio eran esan genezakegu ondare garbia kontuan hartzen dugunean, aktibo eta pasiboarekiko duen aldea hainbestekoa da, emaitzak kontuz irakurri behar ditugula.

Orain bukatzeko Fiareren ROE ikusiko dugu, urteko emaitza baliabide propioekiko baloratzen duena.

Irudia 8 Faire errentagarritasun indizea

<i>Índices de rentabilidad</i>	2018	2017
Beneficio neto/Patrimonio neto medio (ROE)	3,49%	2,52%

Iturria: Balance social Fiare, 2018:32

Hemen daukagu Fiare Bankuak azkeneko bi urteetan izan dituen emaitzak, azterketa txiki hau hasi baino lehen aipatu behar dugu azkeneko urtean ia puntu bateko goiera izan duela, oso emaitza positiboa banku honentzako.

Datu hauek ulertzeko kasu honetan Santander bankuarekin alderatuz ordez, Europa mailan dauden banku etiko erta ez etikoen arteko mediak erabiliko ditugu.

Taula 11 ROE

ROE – RETURN ON EQUITY	2012-2017 (5 urte)	
	Media	Desbiderazio estandarra
Europako banku etiko eta iraunkorrak	%4,36	%1,18
Europako banku tradizional garrantzitsuak	%0,90	%0,31

Iturria: Egileak berak egina (ETHICAL AND SUSTAINABLE FINANCE IN EUROPE, 2018, 16 orr.) datuetan oinarrituta

Aipatu behar dugu datuak ez direla izaera berdinekoak, bat media bat da, eta Fiarena urtero izan dituen emaitzak islatzen dituela. Honen arrazoa Fiaren hazkuntza izan da, azkeneko urteak onak izan dira Fiarerentzat, eta aldaketa asko gertatu dira. Beraz azkeneko 5 urte osoak erabiltzea ez zait egokia iruditu. Beraz 5 urteko media hau ideia bat egiteko erabiliko dugu bakarrik.

Oraindik ere Fiare banku etikoen atzetik dago, baina ikusi dezakegun bezala gora doa, eta ikusi beharko dugu media horretara iristen den hala ez. Banku klasikoeak, emaitza hobegoak ditu, hau normala da 5 urteko media bat delako ere, eta orain dela 5 urte zegoen egoera gehiago afektatu ziola banku klasikoe banku etikoei baino.

5 ONDORIOAK

Lan honen helburua banka etikoa ulertu, eduki ditzakegun galderak argitu eta izan ditzaken etorkizuna aztertzea izan da. Honez gain, lan hau Fiare Banku Etikoan zentratu da bereiziki, eta hau barnetik kanpora ikertu da.

Zer ezberdintasun daude banku klasiko eta etikoen artean? Nahikoak al dira? Lan hau galdera hauekin hasi zen, eta aurrera igaro ahala informazioa pilatuz edo analisiak eginez hauei erantzun bat eman zaie.

Etika, baloreak eta sozietatearen ongizatea gero eta gehiago erabiltzen ari dira, zer dela eta? Hauek betidanik izan dute garrantzia, baina orain dela urte batzuk hasi zen benetako mugimendua enpresen artean. Enpresak ulertu dute pertsonak (bazkide edo bazkide posibleak) hauei garrantzia ematen hasi direla.

Banka etikoak erakutsi du posible dela etekin ekonomikoak lortzea eta aldi berean ongizatea bilatzea, krisi egoeran egonkortasun bat erakutsi du eta zer bide hartu nahi duten argi dakite. Horrela dirudi etorkizuneko bankua dela, baina oraindik merkatu honek urte batzuk beharko ditu bezero gehiago irabazteko eta ezagunago egiteko. Banku txikiak gai izateko direla erakutsi dute, eta banku handiak izateko gai diren izango da banka etikoen erronkarik nagusiena.

Enpresa eta pertsona askorentzako, etika, ingurugiroa eta ongizatea tendentzia bat bezala bakarrik ikusiko duten arren, sozietatean aldaketa bat nabaritu da azkeneko urteetan, eta beraz honen garrantzia mantendu edo igo egingo dela aurreikusi daiteke. Enpresa batzuek etika benetan barneratuko dute, eta beste batzuek irudi on bat proiektatzeko edo erreputazio ona proiektatzeko. Nire iritziz, denborarekin erraza izango dela jakitea zeintzuk diren etika eta baloreak benetan barneratzen dituzten enpresak, eta zein diren irudi on bat edukitzeagatik egiten dutenak.

Fiare buruz, azkeneko urteetan izandako emaitza onak azpimarratu behar dira, eta bide onetik dihoaztela. Analisiak aktibitate ekonomikoaren hazkuntza garrantzitsu bat erakutsi du, eta hori ongi aprobetxatu dutela bere etekinak handitzeko. Egia da bezero kantitatea motel ari dela handitzen. Horren arrazoia bezero berriek izan dezaketen konfiantza faltagatik da. Sukurtsal gutxi edukitzeak desabantaila bat da, eta pertsona askotan sentsazio hori zor horregatik, gehiago irekitzea espero dute.

Bere antolaketari buruz, oso idea ona iruditzen zait egin duten banaketa mota, hau da banaketa territoriala. Horrela infomazio hobea lortzeaz gain, gertutasun bat ere erakusten dute. Hala ere gertutasun hori mantentzea zaia izango da enpresa handitzen bada.

Amaitzeko, lan honetan banka etikoen hasiera, eta lehenengo urteak aztertu egin dira, baina oraindik ere, oso interesgarriak izango diren ikerketa adar batzuk sortuko dira hauekin jarraitzeko. Nola erantzungo dute banku klasikoek aldaketa hauen aurrean? Nola gestionatuko dute entitate etikoek mugimendu sozial hori? Galdera horiek, eta gehiago sortu, planteatu eta erantzungo dira hurrengo urteetan.

6 BIBLIOGRAFÍA

- Antoni Melé, J. (31 de julio de 2012). *EL ORIGEN DE LA BANCA ÉTICA*. Eskuragarri hemen: <https://revista-triodos.com/el-origen-de-la-banca-etica/>
- Coop57. (s.f.). Eskuragarri hemen: <https://coop57.coop/eu>
- Deloitte. (2019). *Leading the social enterprise: Reinvent with a human focus*. Eskuragarri hemen: <https://documents.deloitte.com/insights/HCTrends2019>
- eldiario. (7 de Mayo de 2015). *Ocho diferencias entre la banca ética y la banca tradicional*. Eskuragarri hemen: https://www.eldiario.es/norte/navarra/contrapunto/diferencias-banca-etica-tradicional_6_385371470.html
- EntrevistadeTrabajo. (s.f.). *Entrevista mixta o semiestructurada*. Eskuragarri hemen: <https://www.entrevistadetrabajo.org/entrevista-mixta-o-semiestructurada.html>
- Eumed. (s.f.). Eskuragarri hemen: <http://www.eumed.net/ce/2010a/jfbr2.htm>
- Expansión. (2019). *Datosmacro*. Eskuragarri hemen: <https://datosmacro.expansion.com/pib/espana>
- Expansión. (2019). *PIB de España - Producto Interior Bruto*.
- Fiare Banca Etica. (2018). *Balance social*. Eskuragarri hemen: https://balancesocial.fiarebancaetica.coop/wp-content/uploads/2019/05/2_Bilancio-Integrato-31.12.2018_ES_PUB.pdf
- Fiare Bancaetica. (s.f.). Eskuragarri hemen: <https://www.fiarebancaetica.coop/>
- Fondazione FinanzaEtica. (2018). *ETHICAL AND SUSTAINABLE FINANCE IN EUROPE*. Eskuragarri hemen: https://www.economiasolidaria.org/sites/default/files/reaslibrary/attachments/2019%20Ethical%20and%20sustainable%20finance%20in%20Europe_ENG.pdf
- GLS Bank. (s.f.). *Historia*. Eskuragarri hemen: <https://www.gls.de/privatkunden/gls-bank/zahlen-fakten/geschichte/>
- Grande Esteban, I., & Abascal Fernández, E. (2014). *Fundamentos y Técnicas de Investigación Comercial*. Madrid: ESIC EDITORIAL.
- Jaramillo, J. G. (10 de octubre de 2007). *EVOLUCIÓN HISTÓRICA DE LOS CONCEPTOS DERESPONSABILIDAD SOCIAL EMPRESARIAL Y BALANCE SOCIAL*. Eskuragarri hemen: <https://repository.udem.edu.co/handle/11407/975>

- Kliksberg, B. (s.f.). *HACIA UN NUEVO PARADIGMA EN RESPONSABILIDAD SOCIAL EMPRESARIAL*. Eskuragarri hemen: <http://www.codigor.com.ar/Hacia%20Un%20Nuevo%20Paradigma.pdf>
- Muga Carrasco, A. (2016). *ÉTICA Y RSC EN EL SECTOR BANCARIO ESPAÑOL: MARCO TEÓRICO Y SITUACIÓN ACTUAL DE LAS ENTIDADES*. Eskuragarri hemen: https://ruc.udc.es/dspace/bitstream/handle/2183/17392/MugaCarrasco_Alejandro_TFM_2016.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Navarro García, F. (2012). *Responsabilidad social corporativa: teoría y práctica*. ESIC.
- Nieto Antolín, M., & Fernández Gago, R. (2004). Responsabilidad social corporativa: la última innovación en management. *UNIVERSIA BUSINESS REVIEW- ACTUALIDAD ECONÓMICA*. Eskuragarri hemen: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=810187>
- Ochoa Berganza, J. (2013). FINANZAS PARA UNA ECONOMÍA HUMANA SOSTENIBLE:. *Revista de Dirección y Administración de Empresas*. Eskuragarri hemen: <https://www.ehu.eus/ojs/index.php/rdae/article/view/10996/10212>
- OikoCredit. (s.f.). Eskuragarri hemen: <http://www.oikocredit.es/es/>
- Prado, C. (s.f.). https://www.emagister.com/uploads_courses/Comunidad_Emagister_62261_62261-1.pdf.
- Público. (29 de diciembre de 2018). *Bancos y fondos gestionan más de 240.000 viviendas en España*. Eskuragarri hemen: <https://www.publico.es/economia/especulacion-inmobiliaria-bancos-fondos-gestionan-240000-viviendas-espana.html>
- San Emeterio, J., & Retolaza, J. (2003). *¿EXISTE ESPACIO PARA UNA BANCA ÉTICA?* Eskuragarri hemen: <http://base.socioeco.org/docs/5255-19425-1-pb.pdf>
- SPAINSIF. (2018). *La inversión sostenible y responsable en España*. Eskuragarri hemen: https://www.spainsif.es/wp-content/uploads/dlm_uploads/2018/10/La-inversi%C3%B3n-sostenible-y-responsable-en-Espa%C3%B1a-Estudio-Spainsif-2018-.pdf
- Triodos Bank. (s.f.). *¿Qué es la banca ética?* Eskuragarri hemen: <https://www.triodos.es/es/preguntas-frecuentes/que-es-la-banca-etica?id=ba1e4d378635>

7 ERANSKINAK

7.1 Peru Sasiari eginiko elkarrizketa

Imanol: Para situarnos un poco, porque has sido incluso presidente de la federación de bancos éticos.

Peru Sasia: Soy.

Imanol: ¿Sigues, por eso, la pregunta ahora mismo era cuál es tu situación respecto a Fiare y a la Banca ética en general?

Peru Sasia: Respecto a Fiare soy vicepresidente de Fiare Banca Ética miembro de un consejo de administración y soy presidente de la federación europea de bancos éticos y alternativos, ese es mi estatus actual, vicepresidente desde mayo de este año de banca ética y presidente de la federación desde mayo de 2017 el próximo mayo tenemos la asamblea electiva en la FEBEA otra vez.

Directamente, al principio pensaba meter esta pregunta al final, pero luego decidí meterla al principio por temas de tiempo, es una pregunta para que te explayas, para que me cuentes, un poco como ha sido tu historia con fiare sobre todo al principio, con ese proyecto que empieza, se crea. Entonces, el proceso desde que digamos esta la idea y empieza, hasta que cuaja, porque digamos que hace unos años este proyecto cuajó en Euskadi, pues ese comienzo que seguramente no fue fácil, que me cuentes un poco tu vivencia.

Lo primero que tenemos que tener claro es que cuando hablamos de Fiare Banca Ética estamos utilizando ese término porque es el nombre comercial de una cooperativa de crédito con 45.000 socios en España y en Italia. Eso es Fiare Banca Ética. Entonces yo cuando digo que soy vicepresidente de Fiare Banca Ética es que voy al consejo de Administración a Bolonia todos los meses. Es una cooperativa de crédito con sede italiana que consta de 45.000 algo más socios y socias, personas y organizaciones. ¿Estamos hablando de eso no? Claro que ocurre, que para llegar a ese punto en que estamos ahora que llevamos ya varios años, esto se ha generado esa realidad de Banca Ética, Fiare banca ética llamada en España y banca ética nacional, para llegar a esa realidad se ha producido la confluencia de dos movimientos de naturaleza cooperativa uno en España y otro en Italia. Entonces la creación de Fiare a principio de los años 2000 y la creación de Banca Popolare Ética a principio de los años 90, paso 10 años antes de tal manera que se puede decir que Fiare confluyó en banca Popolare Ética y por decirlo así, lo que pasa es que no podemos olvidar que es un proceso de agregación cooperativa que no es lo mismo que una absorción mercantil, es un proceso de agregación cooperativa. De tal manera que los socios y socias de Fiare Banca Ética entramos en el conjunto de la cooperativa con los mismos derechos y nos posicionamos dentro de la cooperativa como se posicionan todos los demás socios sean del proyecto inicial italiano o del proyecto inicial español. Entonces claro, la dinámica cooperativa de Fiare Banca Ética en España es la que dio lugar a esto, ¿Como se genera?

Se genero con una persuasión, el desencadenante fue una persuasión que venía de un nicho cultural muy determinado, Fiare fue promovido por personas y organizaciones que pensábamos que el sistema financiero no estaba orientado en hacer el bien común. Es muy interesante tener en cuenta que esto lo dijimos casi 10 años antes de la crisis financiera, casi 10 años antes, cuando en concreto en el País vasco se ataban los Perros con longanizas, pero vamos en concreto en el país vasco las cajas de ahorro, sus fundaciones los bancos tenían todo tipo de capacidad de orientarse a hacer el bien común y a nivel estatal lo mismo, claro llega el 2008 y te das cuenta que efectivamente la banca en algunos lugares más n y otros menos pero encierra bombas de relojería que nos han perjudicado a todos y nos han perjudicado a todos, no vale la excusa de decir “los bancos españoles han funcionado muy bien” no sé qué queja tenéis con los bancos españoles, a ver, España se ha empobrecido motivada por una crisis de origen financiero, lamentablemente nos ha empobrecido a todos en España, en Europa, en el mundo en todas partes. Entonces claro, nosotros pensábamos que dentro de esta corriente de alternativa económica de buscar nuevos circuitos económicos de distinto tipo que se iba desarrollando y se sigue desarrollando en los ámbitos agroecológicos en los ámbitos de la inserción laboral de colectivos desfavorecidos e incluso empezaron a legislar modelos alternativos de vivienda, modelos alternativos de telecomunicación, nosotros pensábamos que en las finanzas se podía plantear una alternativa, esa fue digamos la puesta inicial. Claro, para llevar a adelante el proyecto y más que un ejercicio de utopismo no fuese un objetivo de estupidez directamente teníamos que pensar primero, si existía tejido suficiente en nuestra ciudadanía para desarrollar un proceso natural, aquí va a ser un proceso inevitablemente de raíz ciudadana. Hasta los promotores de este proceso venían a ser promotores que sabían que donde se estaban jugando las pestañas no en la viabilidad sino en la autenticidad de este proyecto como proyecto de alternativa, era en como el proyecto se organizaba como la gente participaba y se implicaba, como se gobernaba, claro, esto de la gobernanza es muy bonito decirlo pero luego hace falta capacidad para hacer, desarrollar mecanismos de gobernanza, porque te das cuenta tristemente que sobre todo cuando hablas de participación que hay mucha gente que directamente no quiere participar que prefiere que la gobiernes. Entonces nosotros necesitábamos promover procesos participativos fuertes, necesitábamos crear lo que llamábamos un primer circuito de seguridad organizacional sobre el que soportar el desarrollo del banco, y todo ese es lo que fuimos haciendo y como fuimos desarrollando el proyecto inicial.

Tras los años y mirando la vista atrás solemos decir con razón que el proyecto Fiare Banca ética y muchos proyectos de banca ética surgen de dos tipos de dinanismos sociales, política de que significa el derecho al crédito y como reconocerlo, y en segundo lugar una reflexión de naturaleza ciudadana que significa que reivindica que mis ahorros mi dinero depositado en una entidad bancaria debe orientarse al bien común. Estas dos dinámicas por la parte del pasivo y por la parte del activo son las que generan esto.

Imanol: ¿Algo a destacar en estos primeros años, algo que os hiciera mucho daño, que os hiciera mucha contra, que os costara más?

Peru Sasia: Bueno a ver las mayores dificultades tuvieron que ver con los factores de escala, los proyectos de banca para ser sostenibles tienen que tener

un mínimo tamaño, pues nosotros tuvimos que ir creciendo, tuvimos que ir creciendo y crecíamos despacio porque no accedíamos a los grandes mercados capitales, porque no queríamos inversores que estuvieran interesados, obviamente tuvimos ofertas, inversores que querían comprar la idea, el mercado, y ofrecernos, nosotros dijimos que no. Hubo entidades financieras que nos propusieron ser un producto de ellas y no tanto una entidad autónoma, dijimos que no a todo eso, y con eso compramos autonomía, pero vendimos fragilidad a espuerta. Nos costó muchísimo, este ha sido un producto de pura arqueología social, de pura arqueología social. Hecho de euro a euro, con el apoyo de organizaciones importantes, de determinados ámbitos, pero vamos con un apoyo que tampoco ha sido un apoyo definitivo como quien pudiera haber pensado de que un determinado partido político o una determinada iglesia como ha ocurrido en otras experiencias europeas monta un banco le da recursos y tira adelante. Nosotros no somos de esos, somos arqueología, somos gente muy variada.

Imanol: Respecto a las últimas previsiones que habéis tenido, 5 años atrás tenéis unas previsiones adelante. ¿Veis que el proyecto va mejor de lo esperado, según lo esperado?

Peru Sasia: No te puedo justificar pero bueno, realmente el proyecto va como esperábamos, nosotros somos muy muy prudentes digamos previendo y elaborando presupuestos, los elaboramos siempre con las condiciones que nos den una tranquilidad y un desahogo suficiente para seguir adelante y para que los reguladores no nos olvidemos que un banco como el nuestro es sometido exactamente a los mismos criterios de inspección que cualquier entidad financiera entonces nos aplican los criterios de inversión ETS, el tier 1, el tier 2, capital, bueno todas esas, y hemos tenido una inspección en el banco de Italia hace muy poco y tenemos que proteger mucho los ratios de capital, capital social la morosidad, eso ha ido funcionando bien, que nos está costando mucho? Lógicamente el implementar un desarrollo internacional del banco que somos como digo un caso único, una pequeña cooperativa de crédito de banca ética, que en un momento determinado ha decidido implantarse mediante una fusión cooperativa en dos países, no abrir a través de oficina central, sino implantarse en dos países. Eso está costando mucho porque técnicamente es muy difícil porque regulatoriamente es muy difícil, porque hay que invertir y hay que invertir fuerte y bueno.

Imanol: Que le dirías a una persona que no tiene idea de la banca ética porque siente una inseguridad porque ve que es menos competitiva porque no se ciñe solo al tema económico y hay veces que esa falta de conectividad puede dar miedo. Que le dirías a esas personas que todavía no creen en la banca ética.

Peru Sasia: No les diría nada porque es una falsa excusa, no hay gente de ese tipo, de hecho, lo critico mucho, porque en la pregunta has mezclado dos elementos una es la seguridad y otra la conectividad, son dos cosas completamente distintas, la seguridad, la percepción de seguridad respecto a los bancos, estos la construyen no por evidencias objetivas sino por expectativas de retorno, de rendimiento, campañas de marketing o por lo que fuera. De hecho, cuando llego la crisis financiera, en España el banco que más clientes perdió fue ING, porque no existe como banco físico, entonces la gente se retiró. Con eso

de la conectividad si tu preguntas a la inmensa mayoría, no estoy hablando de los grandes capitales estoy hablando de la gente, a la inmensa mayoría de gente las razones por las que estaba en su banco, nadie estaba por el tipo de interés, algunos estaban por el calendario, otros estaban porque era de toda la vida, otros estaban porque conocían a la persona, esa dimensión relacional es la dimensión que está detrás de las decisiones sobre una entidades financieras que hacemos todos, sobre cualquiera. Y ahora de repente aparece una entidad, que te dice “yo dentro de todo lo que digamos este portafolios de mi pack producto servicio para que tu evalúes si descubres alguna ventaja competitiva o no te voy a decir que mis directivos van a cobrar como máximo 4 veces más que los que menos cobran, que te ofrezco un 100% de información sobre los créditos que consumo, que puedes participar en una estructura en grupos locales, que puedes participar en la evaluación. Y hay gente que lo coge y hay gente que no, ni santo ni bueno, porque, pues porque pensar que un proyecto de esta naturaleza puede transformar no solo el sistema financiero global sino eletos cultural social a nivel mundial es como una pregunta es como un insulto, que me estas preguntando. Ahora si me preguntas por que tiene Fiare que la gente pueda elegirlo, un montón de cosas, ¿lo elije toda la gente? No, porque todo el mundo no elige por los mismos criterios, y llega la crisis y tu banco te ha hecho una golfada de la de dios, pero tu sigues con ese banco. Eso nos pasa con las telecomunicaciones vas a cambiar de proveedor de telecomunicaciones, y consiguen que te bajas 100€ al mes lo que estabas pagando por el anterior los últimos tres años “me estabas tomando el pelo”, es así como estamos en el mercado como carne de cañón. Ofrecemos, pues mucha información mucha participación muchas garantías y algunas cosas que pensamos que hay gente que puede valorar y sobre todo pensamos que son muy buenas para la sociedad, ósea cuando nosotros te informamos de los créditos no es para obtener una ventaja competitiva, es porque te informamos de que los créditos generan huella de carbono 0, es de eso en concreto, y claro si yo tengo unos salarios para directivos de una vergüenza, te informe o no seguirán siendo una vergüenza, te informe o no seguirán siendo una vergüenza, te informo de que están topados, toda esa lógica de información es lo que ofrece Fiare como un pack, eso se puede... para mi es un dialogo que a nivel de evaluación europea lo tenemos, y lo tenemos mucho. Todo eso se puede convertir en impactos netos positivos que pueda por ejemplo valorar una institución europea, de que somos especialistas y generamos, por nuestra manera de funcionar nos hemos convertido expertos en generar una cartera de crédito fantástica en el ámbito de pequeñas cooperativas en Europa del este, en eso estamos, porque efectivamente hay consecuencias que tiene que ver con eso. Todo ese sistema de funcionamiento lo que trae como consecuencia es que, además, porque debido a eso, precisamente somos capaces de especializarnos en los ámbitos que creemos que merece más la pena.

Imanol: Como profesor de ética, ¿sigues actualmente verdad? ¿Cuán importante es la ética en la economía, y si ella aumentara que cambio causaría?

Peru Sasia: Yo empiezo todos mis semestres, acabo de empezar este, explicando las diferencias entre ética y moral, que son dos cosas distintas, la ética es una racionalidad, es un pensamiento que tiene sus normas propias, tiene sus perspectivas, tiene sus escuelas, es un sistema de argumentación y por lo tanto si la pregunta es qué importancia tiene el reflexionar sobre las decisiones

correctas o incorrectas y la razones por las cuales son correctas o incorrectas en el ámbito económico la importancia la tiene toda, porque la ética es esencialmente connaturalmente forma parte de todo proceso de toma de decisión, si lo que preguntamos es más bien es confundiendo la ética con la moral y es que importante sería que en la economía pasasen cosas buenas, eso ya es otra cosa, eso ya otra cosa, y ahí claro, el reto es multidisciplinar habrá mucha gente que diga que pasan más cosas buenas que malas, habrá gente que diga que las catástrofes no son catástrofes que son daños colaterales habrá gente que te diga que esto clama al cielo y que una persona se ahogue en el mediterráneo ya es inadmisible cueste lo que cueste tenga la conciencia que tenga, vale y ese es el debate que se establece.

A mí me parece que incorporar la perspectiva ética a nivel de cultura empresarial, a nivel de mercado es algo que solo va a ocurrir si se generan las condiciones de contexto que faciliten o que motiven diferentes factores a que si lo hagan sino no lo haremos, hay mucha gente que pregunta “esto de esta entidad financiera que ha contratado a este policía corrupto para que haga no seque” y se escandalizan, porque vamos sobrecogidos, normal, si puede hacerlo lo hará a mayor gloria de su cuenta de resultados, si puede hacerlo lo hará, yo no opino nada lo más que puedo hacer es construir o no con esa entidad, pero opinar no opino nada, porque la inercia no puede estar basada en una argumentación de naturaleza más bien pastoral, sean ustedes buenos que la sociedad necesita empresas buenas, que no hombre no, lo que tenemos que generar un contexto para que las empresas estén motivadas para ser buenas y eso implica a los ciudadanos ciudadanas, implica a las administraciones, implica a los políticos, nosotros tenemos un seminario de ética empresarial con directivos y directivas de distintas empresas, lo hacemos aquí en el centro de ética lo llevamos adelante y el otro día hablamos de los procesos de transición de elementos culturales importantes, y hacemos algunos análisis, vamos a ver, la cultura empresarial ha pasado de ser asquerosamente machistas, a empezar a preocuparse un poco por eso, ¿y qué ha ocurrido para que ocurra esa transición? Porque no ha ocurrido que se han vuelto de repente buenos los directivos, no, es un contexto social, con el medio ambiente es lo mismo yo he trabajado en la empresa, he trabajado en tratamiento de aguas he trabajado, y he visto gente que decía que era mucho más rentable pagar la multa y llenar de ácido clorhídrico el río que comprarme una depuradora, y lo sigo haciendo, hoy es inconcebible, ¿porque ha aumentado la presión legislativa? ¿Tal vez, porque ha aumentado la conciencia social? Seguramente. Porque ahora habla de cambio climático, y si esto hace 50 años te pones a hablar de cambio climático te miran como las vacas altas, esos procesos a mí me parece que ya es hora de que seamos mucho más estrictos con elementos muy importantes en la ética empresarial, muy importantes, y en el ámbito financiero evidentemente.

Imanol: Me has explicado al final que Fiare Italia y Fiare España un poco digámoslo así, son uno, hay algún tipo de dependencia, porque en este momento en Italia el proyecto es mayor, mayor no, pero tiene más socios...

Peru Sasia: Tiene más socios, tiene 10 años más de antigüedad, y por tanto el ratio de la actividad es más o menos 1/5 pero es una sola cooperativa de crédito, jurídicamente es solamente una sola cooperativa de crédito, solo tenemos un consejo de administración y sobre todo un elemento muy singular

en un proyecto como el nuestro, que es como se organiza la socio estructura con grupos locales con áreas territoriales etc., hay 5 áreas, 4 en Italia y un área social, hay base social, llegamos a la asamblea, la asamblea general se celebra siempre en doble sede simultáneamente, este año ha sido en Bilbao y en Bolonia, se van produciendo dinámicas pero son dinámicas únicas, en Italia el nombre comercial es más bien Banca Ética porque no hay...y el nombre jurídico legal banca populares ética sociedad cooperativa por acciones nosotros nuestro nombre jurídico en España es banca populares ética sociedad cooperativa, con sucursal en España, y nuestro nombre comercial es Fiare Banca ética, somos lo mismo

Imanol: ¿Creéis que hay algún tipo de dependencia al ser una actividad mayor en Italia la que puede tener el proyecto aquí en España?

Peru Sasia: En los contextos cooperativos el termino dependencia no se entiende demasiado bien, no sé lo que quieres decir por dependencia

Imanol: Digamos si tiene, en comparación de fuerza de toma de decisiones,

Peru: Bueno tenemos un consejo de administración de 13 personas 3 somos españoles, de los 13, pero es que no se toman las decisiones defendiendo tu territorio. Yo soy vicepresidente, el responsable del área de internacionalización de la banca es otro, no existe esa lógica de en el comité de dirección solo hay una dirección territorial que es la dirección de España solamente porque, porque hay que desarrollar en España, en el futuro no será así. Nosotros no estamos organizados como una entidad territorializada, tratamos de diluir la territorialización, que ocurre, que hay muchos más créditos, mucho más ahorro, mucha más base social y muchos más créditos en Italia que en España, de 1/10 aproximadamente, porque tiene lleva 10 años más funcionando, pero también es cierto que los ratios de crecimiento esperamos que en España sean mayores porque tiene un mercado todavía sin trabajar mucho.

Imanol: Como se decide a dónde va el dinero de los inversores, el criterio de la colocación del sobrante.

Peru Sasia: ¿De la tesorería del banco?

Imanol: Si

Peru Sasia: Nosotros tenemos varios criterios negativos, lo que tengo que decir es que nosotros tenemos un balance social interactivo en la web, que explica todo eso con todo detalle, explicamos hasta dónde va el ultimo euro de la tesorería también no solo de los créditos, sino de la tesorería, ¿Qué ocurre? Nosotros tenemos dentro del grupo una sociedad, de inversión, Ética SGR, un grupo de inversión, que lo que hace es inversiones en cotizadas algunas de ellas y lo que tenemos es algunas pantallas negativas, no armamento, no minería... lógicas de best in class utilizamos una ideología muy avanzada para decidir a quiénes.

Con la tesorería del banco, hay una parte que se invierte en bonos del ISGR, hay otra parte que se invierte en deuda pública, y ya está, no podemos hacer más cosas, porque no podemos invertir en cotizadas y no podemos invertir en

armas. Ese es uno de los dilemas éticos de la banca Ética, qué hacer con la tesorería.

Imanol: Como hemos dicho el crecimiento que se espera en España es mayor entonces...

Peru Sasia: Si, estamos creciendo con dobles dígitos todo el rato, al 10% y tal, lo que ocurre es que no es suficiente lo que queremos es en España en concreto crecer al 200% enseguida para eso hay que invertir, para eso hemos abierto la oficina en Bilbao, después en Madrid, ahora la oficina en Barcelona.

¿Al final, la pregunta viene a ser que cuando un proyecto crece es más complejo, a la vez es menos personal y las decisiones son más difíciles de tomar, esto puede llegar a ser un problema?

Peru Sasia: si claro, es un reto sin duda, será un problema si lo hacemos mal, pero sin duda es un reto, la nuestra no sería una organización en la que Luigino Bruni llama organizaciones de motivación ideal, pero es una de aquellas organizaciones que esta inspiradas en un carismático, muchas veces las de iglesia, no necesariamente alguien carismático, la nuestra no es tanto una organización de motivación ideal porque está inspirada en visiones de muchas organizaciones y muchas personas, pero claro vas creciendo y el ratio de participación de socios de asamblea van disminuyendo, cuando erais 100 iban 100 y cuando eres 45.000 van 1000, que es 10 veces más que cien pero es mucho menos en porcentaje. En España somos 3000 socios ahora y a la asamblea fueron 1200 que es la leche casi el 50%, en Italia fueron 3.000 de 40.000, es otro ratio. Eso hay que gestionarlo.

Para nosotros como decía, el crear una estructura de gobernanza que este capacitada para una participación madura y eficaz es uno de los principios estratégicos del banco y le dedicamos un montón de recursos. Por eso hay veces que el banco de Italia nos duele decir, el departamento este que tenéis que se llama relaciones asociativas os genera un coste y no produce retorno, y es verdad, y no está pensado para que hagan cuentas corrientes, está pensado para que la base social participe, y muchas veces para que se oigan, que digan cosas, para eso los queremos. A medida que vamos creciendo eso hay que contarle y nosotros tenemos un departamento de relaciones asociativas, solo en España cuenta con dos personas, otra dedicada a comunicación, y eso en la tecnoestructura, y luego en socio estructura uno de los consejeros está dedicado a atender precisamente al área y estar presente en las reuniones y los socios, vamos creando ese tipo de dinámicas y así lo hacemos funcionar.

¿Ahora, ante la pregunta de en crecimiento aparecen nuevos retos para el mantenimiento de la identidad? SI, siempre sí, siempre sí.

Imanol: Un tema que comenté con Jesús Ochoa, fue que hay una idea que es empezar a meter a un cliente más personal, la idea de la hipoteca, no sé si ha empezado ya en Italia...

Peru Sasia: Y en España, si no lo hemos hecho en España todavía es porque ahora mismo hacer contratos de hipoteca es un cristo con todas las entidades

europas, pero la decisión de incorporar préstamos hipotecarios y préstamos al consumo eso en Italia se lleva haciendo un tiempo, con las determinadas cauteles, los préstamos al consumo son para unas cosas, gastos sanitarios...y los préstamos hipotecarios también están topados para un determinado tipo de vivienda, para primera vivienda... Si claro, nuestra base social al final dice "yo me montaba aquí en este proyecto para montar un proyecto de banca ética, que haga la sociedad un poco mejor, pero si encima puedo ser cliente a todos los niveles y quitarme la hipoteca que tengo con no seque banco..." Teniendo en cuenta que tenemos excesos de tesorería como todos los bancos pues en vez de tenerlo en deuda publica pues vamos al crédito.

Imanol: Viendo un poco el tema de hipotecas, ante los impagos la banca Fiare, la banca Ética en este caso, como responde, responde igual que la tradicional...

Peru Sasia: No, a ver, no hemos desahuciado nunca a nadie, damos hipotecarios a organizaciones, pero en Italia que llevamos dando hipotecarios personales un montón de tiempo, jamás hemos desahuciado a nadie. De hecho, cuando en cuento pusimos en marcha la línea de hipotecarios, pusimos al mismo una línea parabancaria en marcha fuera de banco para ayudar a personas con dificultades para responder al prestamos hipotecario, ¿Por qué? Porque no vamos, ya del punto de vista incluso de la imagen sería un escándalo. Nosotros no desahuciamos a nadie nunca. Ahora, gente que no atiende a los créditos, que no atiende a tus llamadas nunca, seguimos con abogados como todo el mundo. Pero para eso tiene que ocurrir que ha cortado la comunicación, sino vamos, hemos renegociado créditos con clientes montones, espera, renegociamos...Ahora hay otros que simplemente no han pagado y han desaparecido y digo voy a por él, legalmente claro, sin angelismos vamos.

Imanol: La crisis ha pegado fuerte en España, y una de las razones del crisis ha sido el mal uso y la falta de ética de muchos bancos con inversiones que claramente no eran socialmente responsables, ya no, hablamos de que eran inversiones bomba casi, que iban a acabar explotando, esto le ha podido ayudar a la banca ética...

Peru Sasia: Pues mira, pensábamos que sí, nos hemos vuelto muy escépticos respecto a eso, primero nuestro proyecto como te decía surgió casi una década dos décadas antes de la crisis ósea nuestra montesa no ha surgido al hilo de la crisis, al hilo de la crisis ha surgido mucho profeta y mucho predicador... Cada uno sabrá lo que hace, nosotros solemos decir que nos ha valido para ahorrarnos la primera hora de nuestras presentaciones sobre las pertinencias que tiene la banca ética, pero al final resulta que ni eso, porque nuestras sociedades se comportan como se comportan, y al final las entidades financieras, las grandes corporaciones pueden hacer perfectamente find timing, nos puede convencer de que aquello ya paso, vuelve a casa, y sigue otra vez. Estamos otra vez saturados de tarjeta de crédito, pide un préstamo... ¿Ha aprendido el legislador? Pues igual ha aprendido, al en algún sitio, pero en nuestro caso estamos en un escenario que es exactamente igual. Ni rastro de la lucha contra los paraísos fiscales, ni rastro de la lucha contra la elusión fiscal, ni rastro de la lucha contra la banca en la sombra, ni rastro de la implementación de la tasa TOBI, ni rastro de nada, entonces somos muy escépticos con eso, nosotros llevamos nuestro camino, por eso nos gusta bastante más construir la propuesta propia que andar

analizando Alos otros grandes conductores. Somos muy escépticos con los grandes jugadores es como pensar que cuando Zuckerberg dice muy consternado que se equivocó con Facebook y no creía que iba a poder hacer lo de las fake news... no me interesa, no me interesa esto.

Imanol: ¿Digamos un poco vista a futuro, siempre es difícil el pensar hacia delante, pero cual es el punto de la banca ética, hasta donde queréis llegar, a ser un banco par en par, en que medimos, en rentabilidad en clientes...hay muchas maneras de valorar, por ejemplo, en cuanto a clientes?

Peru Sasia: A ver la banca en general va a cambiar completamente, ósea que ya no podemos pensar en escenarios, yo aspiro a tener una sucursal por provincia como tuvo en su día Bankia, la banca va a cambiar absolutamente, y no sabemos muy bien en que dirección, porque van a entrar nuevos jugadores, ya están entrando nuevos jugadores, habrá criptomonedas, habrá Fintech de distintos tipos, habrá muchas utilities en smartphome, habrá medios de pago en redes sociales... habrá de todo, entonces pensar a donde queremos llegar desde luego mirándonos de reojo con lo que está pasando ahora no tenemos grandes direcciones, nosotros queremos mantener a toda costa el proyecto Fiare como un circuito económico de proximidad en el que bueno estamos vinculados con personas y organizaciones y muy conectados con el compromiso con el desarrollo comunitario, lo local etc. Nuestro nivel de alternatividad ahora tiene sobre todo que ver con eso. Que ocurre, que llegara un momento en el que tengamos que optar si eso supone fijar un tamaño determinado y quedarnos geográficamente en un lugar determinado o crecer pensando en alianzas horizontales con otras organizaciones. En Europa la reflexión que estamos haciendo es la misma, nuestros bancos son bancos localizados, y así queremos seguir, pero pensar ahora en cuál es nuestro modelo de crecimiento, es que no lo sabe nadie.

Imanol: y un poco más estructuralmente hablando, que me explicaras un poco el proceso desde que una idea sea crea hasta que se implementa por donde pasa, por ejemplo, la idea de dar que no está actualmente incorporada en España, la idea de dar hipotecas a una persona cualquiera, desde esa idea que se hace en Italia hasta que se prepara para hacerla en España que procesos suele pasar hasta que digamos “toma, tu primer crédito”.

Peru Sasia: No a ver, son posesos de empresa estos, son procesos típicos de empresa, no es que se generen en Italia es que se generan por comité de dirección del banco, no hay una lógica Italia España, de hecho hay iniciativas que han heredado algunas ideas que se desarrollaron en España por ejemplo, últimamente el poner en marcha una aprobación genérica de un portafolio amplio de crédito para dar anticipos de subvenciones en menos de 2 días, eso es una técnica que se ha desarrollado en España porque el ratio medio de tiempo de demora en las administraciones públicas para pagar las subvenciones es como 22 días, en Italia son de 6 meses, entonces surge como funciona el mercado Español se lleva al comité de dirección y se pone en marcha, son procesos de toma de decisión, no hay digamos que la interacción de la socio estructura, somos un banco no podemos olvidar eso, las decisiones financieras y operativas se toman con la estructura del banco muy profesionaliza dadas y muy desarrolladas, que ocurre, que hay algunas decisiones que tienen más

transcendencia, por ejemplo vender fondos de inversión, y eso solo se hace después de un año, teniendo reuniones con los grupos locales explicando a la gente lo que eso significa, o los hipotecarios lo mismo, no, que vamos a vender, por ejemplo Fiare no hubiera concedido el hipotecario a Pablo Iglesias, porque es una cara excesivamente cara. Es una reflexión del tipo de las que hacemos y hace nuestra base social. Ese son el tipo de intervenciones del socio estructura en procesos que son típicos de operativa financiera, la necesidad de vender hipotecarios es una reflexión estratégica dentro del comité de dirección.

Imanol: Y un poco respecto al tema parabancario la fundación Fiare, en comparación, bueno comparar no es una buena palabra, respecto al proyecto principal que es la banca Fiare, ¿y la fundación todo se lleva desde el mismo grupo?

Peru Sasia: Si

Imanol :Cuanta importancia se le da a la fundación, es una mera ayuda?

Peru Sasia: La fundación es absolutamente estratégica en el desarrollo del proyecto y del mantenimiento nuestra identidad, no solo la fundación sino la Fundazione en Italia, que tenemos dos fundaciones. Una en Italia y otra en España, no son exactamente lo mismo. Nuestra fundación hace actividad parabancaria en Italia no hace falta porque la actividad parabancaria se hace a través de las sucursales, pero aquí nosotros no tenemos sucursales suficientes y la actividad parabancaria la hacemos, a través de la red de asociaciones territoriales que hacen actividad parabancaria dentro de la fundación Fiare. La fundación Fiare en un instrumento potentísimo para toda la dimensión de contaminación, de cambio cultural, también de actividad parabancaria, de LOBI de denuncia política y es fundamental el activismo accionarial, solemos ir a las asambleas de Inditex a decirles que basta ya con la elusión fiscal, participamos en proyectos relacionados con la banca armada...la fundación es muy activa, somos miembros de una red europea que se llama shareholders for change, que es una red que reúne a inversores sociales que quieren cambiar. Es potentísimo porque claro para el que este interesado en estas cosas pues complementa la actividad del banco por otra actividad, no es por lo tanto una fundacion bancaria al uso que hace aislado del balance de la cuenta de resultado porque va a dejar una morosidad muy alta, aquí me hago mis microcreditos los publicito... No es ese nuestro interes, nuestro interes es desarrollar una labor cultural, una labor de determinación, y de conciencia politica que recoja todo el terreno asociativo que tiene Fiare. La fundacion Italiana no hace microfinanciacion ni actividad parabancaria pero todo lo demas lo hace y con mucha potencia, entonces es quien empezó en Italia a hacer activismo accionarial, metiendose en asambleas de las empresas.

Imanol: Y ya para finalizar si quisieras decir algo, igual que no hayas comentado un punto...

Peru Sasia: Pues no lo se, creo que te lo he contado todo, bueno hemos hecho un trabajo que no se yo que recorrido tiene, la ley Italiana reconoce la banca etica, esta en el texto unico bancario con un reconocimiento, banca etica es aquella banca que...y tiene una serie de características que la unica que los

cumple es Banca Etica en Italia, no hemos conseguido que ese reconocimiento tenga lugar en otros países, en la Union Europea estamos siendo muy insistentes, porque en la Union Europea se esta discutiendo la cuestion esta de las finanzas sostenibles y la taxonomia, yo escribí un articulo en el Correo hace 3 semanas sobre esto, sobre la urgente necesidad de unas finanzas sostenibles mientras explicaba un poco el proceso sobre la taxonomia. Es una pelea en la que estamos pero ahi tenemos poca fuerza, poca fuerza porque los lobis financieros son terrorificos, claro pues de repente sale una niña adolescente que moviliza a miles de personas, igual puede ocurrir. Yo desde la presidencia de la federacion europea lo digo con una cierta frustación, esta claro que algunos nos consideran interlocutores en este proceso, y Social Economic Europe o Finance watch u otras organizaciones europeas, hay que tomar una posición sobre la taxonomía de la finanza sostenible y hay que decir bien claro que no vale con Erudin factor que hay que penalizar las inversiones Brown, que hay que acabar con los paraísos fiscales y con la elusión fiscal, estamos en esa pelea, pero yo particularmente soy escéptico, creo que va a ser difícil meter goles en los grandes lobby financieros.

7.2 Ugo Biggeriren elkarrizketa

Kasu honetan Ugok bi hizkuntza nahasten ditu, gaztelaniaz ere badaki, baina momentu batean Italiara erabiltzen du hobeto espresatzeko asmoz. Momentu batean berdina esaten du bi hizkuntzetan, horrela ustea erabaki du, itzulpenarekin arazoak egongo balitz. Hori dela eta, nik ere horrela ustea erabaki dut.

-¿Qué significa para ti Fiare?

Significa impulsar el Retos de una finanza etica, participada, cooperativa y comprometidas con las instancias de las redes sociales.

Da decine di anni il movimento internazionale sostiene che in economia ambientalmente e sociale mente sostenibile ha bisogno di regole diverse dalle attuali.

La finanza etica secondo me arriva al cuore del problema : non utilizzare il profitto come metro unico per valutare le imprese economiche. Anzi definire obiettivi strategici non economici (sociali, ambientali, culturali...) e cercare di aver i migliori risultati possibili rispetto a tali obiettivi considerando il "vincolo" del profitto.

Fiare significa che tale idea può avere radici popolari, cittadini che in prima persona si impegnano e diventano soci di una esperienza cooperativa di finanza etica.

Durante décadas, el movimiento internacional ha argumentado que en una economía ambiental y socialmente sostenible necesita reglas diferentes a las actuales.

En mi opinión, la finanza ética llega al corazón del problema: no utilizar las ganancias como un criterio único para evaluar las empresas económicas. Por el

contrario, defina objetivos estratégicos no económicos (sociales, ambientales, culturales ...) e intente obtener los mejores resultados posibles con respecto a estos objetivos considerando la "restricción" de las ganancias.

Fiare significa que esta idea puede tener raíces populares, ciudadanos que se comprometen personalmente y se convierten en miembros de una experiencia cooperativa de finanzas éticas.

Una acción individual pero conectada con otras áreas de compromiso social.

-¿Porqué te uniste a este proyecto, fue por algo en especial?

Me uní al proyecto fiare porque para mí representaba una oportunidad excepcional. Fui uno de los fundadores de la banca ética en Italia y cuando el banco comenzó a funcionar bien en Italia, tuvimos la oportunidad de revivir el sueño constitutivo en un país muy cercano, también culturalmente.

Una oportunidad por fiare pero también para reflexionar sobre la experiencia italiana , mejorarla y ampliar el modelo internacionalmente.

Un experimento hasta ahora único para la internacionalización de un banco cooperativo de finanzas éticas

-¿Cómo fue la experiencia al empezar este proyecto?

Fue muy positivo en varios niveles.

El entusiasmo y el compromiso de las personas involucradas, las amistades que nacieron, los resultados que vienen con relativamente poca inversión económica pero mucho trabajo cooperativo y compromiso de las personas y redes involucradas